

ADMINISTRATIONSUDVALGET AF 1960

4. BETÆNKNING

ADMINISTRATIONEN AF ARBEJDS- OG SOCIALLOVGIVNINGEN. 2. DEL

BETÆNKNING NR. 380

1965

KAPITEL I

Indledning

Under 12. november 1962 afgav udvalget sin 2. betænkning vedrørende administrationen af arbejds- og sociallovgivningen, 1. del. I den nævnte betænkning behandlede udvalget navnlig administrationen af den del af den nævnte lovgivning, der har tilknytning til arbejdsmarkedet. I overensstemmelse med udvalgets indstilling i denne betænkning blev administrationen af lovgivningen vedrørende arbejdsløshedsforsikring, funktionærforhold, medhjælpsforhold, ferie samt arbejderbeskyttelse pr. 1. april 1963 overført fra socialministeriet til arbejdsministeriet. I nærværende betænkning har udvalget herefter foretaget en gennemgang af den resterende del af socialministeriets administrationsområde.

I overensstemmelse med folketingsbeslutning af 29. maj 1964 har regeringen nedsat en kommission med den opgave at forberede og afgive betænkning om en samlet reform af det danske tryghedssystems organisatoriske, administrative og finansielle struktur. Administrationsudvalget

har ikke fundet anledning til at stille afgivelse af betænkning vedrørende socialministeriets forhold i bero på resultatet af den nævnte kommissions arbejde.

Der er ikke efter afgivelse af udvalgets 3. betænkning af 27. juni 1963 vedrørende administrationen af told- og forbrugsafgiftslovgivningen sket ændringer i udvalgets sammensætning, men professor, dr. jur. Poul Meyer og direktør A. W. Nielsen har været forhindret i at deltage i udvalgets gennemgang af socialministeriets forhold.

Departementschef Finn Nielsen, socialministeriet, har deltaget i en række af de møder, hvori udvalget har behandlet socialministeriets forhold, ligesom særforsorgsdirektør Erik Leuning, socialministeriet, har deltaget i et af de omhandlede møder.

Udvalgets sekretariatsforretninger har været varetaget af kommitteret O. I. Mikkelsen med bistand af fuldmægtig E. Bast.

KAPITEL II

Socialministeriets nuværende opbygning

Socialministeriet er opbygget af et departement, et særforsorgsdirektorat og en administration vedrørende revalideringen, hvis chef har direkte referat til ministeren.

I den af socialministeriet udarbejdede redegørelse for socialministeriets ressort af 28. februar 1962 (bilag 1) er redegjort for socialministeriets opbygning og sagområder.

I overensstemmelse med administrationsudvalgets betænkning af 12. november 1962 er en række områder overført fra socialministeriet til arbejdsministeriet. Samtidig er et af socialministeriets kontorer – 5. kontor – blevet nedlagt. Socialministeriets nuværende administration er herefter fordelt således:

A. Departementet.

a) Sekretariatet.

(fælles for arbejds- og socialministerierne):

Ministeriernes administration, herunder ministeriernes personalesager af alle arter, normeringer, koordinering af budgetterne og regnskabsaflæggelsen.

De sociale statsinstitutioners tilsvarende administrative forhold. Sager af fælles karakter for ministerierne eller blot for flere kontorer. Disses biblioteker m. m.

b) 1. kontor.

Lovgivningen vedrørende folke- og invalidepension, enkepension, sygeforsikring, lovpligtig ulykkesforsikring og invaliderente m. v. til tilskadekomne værnepligtige. Den tidligere tyske ulykkes- og invalideforsikring i de sønderjyske landsdele. Forsørgelse af militære invalider og sådannes efterladte i de sønderjyske landsdele.

Erstatning til besættelsestidens ofre. Socialforsikringsoverenskomster med fremmede stater.

Kontoret varetager inden for de nævnte områder lovgivnings- og planlægningsfunktioner samt behandling af ankesager.

Administrationen af den lovgivning, der henhører under kontoret, er tilrettelagt således:

Folke-, invalide- og enkepension.

De enkelte kommuner tager stilling til spørgsmålet om tilkendelse af folke- og enkepension, hvorimod spørgsmålet om tilkendelse af invalidepension afgøres af invalideforsikringsretten. Kommunerne beregner størrelsen af pensionerne, og deres afgørelser kan indankes for amtet.

Departementet virker som ankeinstans vedrørende de af kommunalbestyrelserne i København og Frederiksberg og de af amterne truffne afgørelser. I visse tilfælde er der tillagt socialministeren beføjelse til at dispensere fra enkelte af de i loven fastsatte almindelige betingelser for pension, f. eks. fast bopæl i riget og ophold i landet 1 år forud for pensionsbegæringens indgivelse.

Sygeforsikring.

I sager om sygeforsikring tages initiativet af direktoratet for sygekassevæsenet, sygekasserne eller enkeltpersoner. Departementet er ankeinstans vedrørende de af sygekassedirektoratet truffne afgørelser. Departementet godkender overenskomster mellem læger og sygekasser og træffer efter indstilling fra sundhedsstyrelsen og medicinudvalget afgørelse vedrørende visse sager om tilskud til medicin. Endvidere anviser departementet direktoratet for sygekassevæsenet forskud på statstilskud og resttilskud til sygekasserne.

Ulykkesforsikring m. v.

I sager vedrørende ulykkesforsikring tages initiativet af skadelidte, den forsikringspligtige eller forsikringsselskabet.

Departementet er i sager angående lovpligtig ulykkesforsikring ankeinstans vedrørende enkelte af de af ulykkesforsikringsdirektoratet truffne afgørelser og vedrørende visse af de af ulykkesforsikringsrådet i henhold til loven om erstatning til besættelsestidens ofre truffne afgørelser. Departementet godkender endvidere efter indstilling fra direktoratet vedtægter for de anerkendte ulykkesforsikringsselskaber.

c) 2. kontor.

Den almindelige offentlige forsorg, lov om omsorg for invalide- og folkepensionister, forsorg for enker og enlige mødre, børnebidrag til enlige forsørgere m. fl., forskudsvis udbetaling af privatretligt fastsatte børnebidrag. Mødrehjælpsinstitutionerne. Husmoderafløsning. Stadfæstelse af legatfundatser.

Foruden planlægnings- og lovgivningsfunktioner inden for de nævnte områder behandler kontoret forskellige konkrete sager, navnlig inden for følgende områder:

Individuel hjælp.

De enkelte kommuner tager stilling til spørgsmålet om ydelse af individuel hjælp og beregner hjælpens størrelse i overensstemmelse med de af kontoret fastsatte generelle retningslinier. De af kommunen truffne afgørelser kan indankes for amtmanden, hvis afgørelse kan indankes for socialministeriet.

Forsorgen for ældre og plejepatienter.

Kontoret godkender planer for oprettelse af nye institutioner og godkender overenskomster mellem købstadskommuner og private institutioner. Til dækning af udgifterne ved institutionerne ydes som hovedregel tilskud efter generelle af kontoret fastsatte refusionstakstregler, men for visse grupper af hjem fastsættes individuelle refusionstakster.

Forsorgen for socialt handicappede.

Kontoret godkender planer for oprettelse af forsorgshjem (tidl. arbejdsanstalter), godkender de enkelte institutioners regnskaber og anviser tilskud til institutionernes drift.

Mødrehjælpen.

Kontoret udarbejder budgetter og behandler normeringsspørgsmål vedrørende mødrehjælpsinstitutionerne og de under mødrehjælpen hørende mødre hjem på grundlag af forslag fra de enkelte institutioner.

d) Børneforsorgskontoret.

Børneforsorgen, herunder familierådgivning, plejetilladelse, den forebyggende børneforsorg (vuggestuer, børnehaver, fritidshjem og ungdomsklubber) og opdragelseshjem. Feriebørn samt tilsyn med feriekolonier m. v. Stadfæstelse af fundatser for legater til fordel for børneforsorg. Internationalt samarbejde inden for børneforsorgen. Uddannelsesskoler inden for børneforsorgen og de sociale skoler. Fordeling af tipsmidler.

e) 4. kontor.

Ankeinstans i sager vedrørende betaling af ophold på særfororgsinstitution for så vidt angår de af amterne truffne afgørelser og umiddelbar ankeinstans med hensyn til de af Københavns og Frederiksberg kommuner truffne afgørelser, samt kontrol med de af de to kommuner truffne afgørelser vedrørende anvendelse af særfororgspatienters invalide- og folkepension.

Budgettering af udgifter, der er genstand for statsrefusion og refusion i henhold til loven om ophævelse af den fælleskommunale udligningsfond. Kontrol med og kontering i statsregnskabet af de af amterne foretagne anvisninger af forskud og resttilskud på statsrefusion. Udarbejdelse af materialet til brug ved den mellemkommunale refusion. Udarbejdelse af materialet til brug ved kommunernes regnskabsaflæggelse m. v. Principiel behandling af alle refusionsspørgsmål samt af spørgsmål om kontering i kommunernes sociale regnskaber. Socialkritisk revision af Københavns og Frederiksberg kommuners sociale regnskaber. Regnskabsmæssigt tilsyn med kommunernes sociale forvaltning og regnskabsaflæggelse, med den af amterne udførte revision samt – i forbindelse hermed – social-juridisk og regnskabsteknisk vejledning.

f) Kontoret for internationalt socialpolitisk samarbejde.

(fælles for arbejds- og socialministerierne): Sager vedrørende Danmarks stilling som medlem af Den internationale Arbejdsorganisation. Sager vedrørende sociale spørgsmål, hidrørende

fra Danmarks medlemsskab af De forenede Nationer, Europarådet og andre internationale organisationer. Internationalt socialpolitisk samarbejde i almindelighed, herunder formidling til og fra udlandet af oplysninger om socialpolitikken og den sociale lovgivning. Danmarks deltagelse i nordiske socialpolitiske konferencer.

g) Økonomisk-statistisk konsulent.

(fælles for arbejds- og socialministerierne):

Økonomisk-statistiske beregninger og undersøgelser til brug ved lovgivningsarbejdet samt i forbindelse med ministeriets almindelige sagsbehandling. Behandling af specielle sager vedrørende finansloven, regulering efter pristal m. v. Informationsvirksomhed på grundlag af økonomisk-statistisk materiale.

h) Bogholderi.

(fælles for arbejds-, bolig- og socialministerierne).

B. Direktøren for den sociale særforsorg.

Alle særforsorgsspørgsmål henhører under særforsorgsdirektøren, der har direkte referat til ministeren.

a) Særforsorgskontoret.

(beskrivelsen omfatter også vanføreamrådet, der er henlagt til revalideringskontoret):

Principielle og generelle spørgsmål vedrørende særforsorgen.

Forsorgen vedrørende åndssvage, epileptikere, talelidende, ordblinde, døve og tunghøre, blinde samt sindssyge, der ikke har ophold på statshospitalerne.

Tilsyn med pleje, behandling og undervisning af de på særforsorgsinstitutionerne anbragte patienter og elever. Uddannelse af personale på særforsorgsinstitutioner.

Stadfæstelse af fundatser for legater til fordel for døve og blinde m. fl.

Særforsorgen udøves af forskellige statslige og private institutioner.

Administrationen af den væsentligste del af særforsorgen for sindslidende varetages af direktøren for statshospitalerne (indenrigsministeriet).

Den langt overvejende del af særforsorgen i øvrigt er underlagt de centrale administrationer: »Bestyrelsen for statens åndssvageforsorg«, »Administrationen for statens blindevæsen«, »Bestyrelsen for Hjemmet og Samfundet for

Vanføre« og »Bestyrelsen for Kolonien Filadelfia« (der alle ledes af administrationschefer i 28. lønningsklasse). For statens institutter for talelidende samt for statens hørecentraler er ansat deltidsbeskæftigede administratorer.

En del institutioner henhører dog direkte under socialministeriet uden speciel administrationsordning. Dette gælder således statens skoler for døve og tunghøre, statens høreinstitutter samt andre enkelt-institutioner under døve- og tunghøreområdet. Endvidere en del andre enkelt-institutioner, væsentligst institutioner for vanføre. For disse områder behandler særforsorgskontoret og revalideringskontoret en række konkrete sager, der inden for de øvrige særforsorgsområder behandles af de centrale institutioner uden for ministeriet.

b) Økonomiinspektøren.

Varetager budget og regnskabsmæssige forhold inden for særforsorg og revalidering. Kritisk revision af private særforsorgsinstitutioner. Anvisning af tilskud.

C. Revalideringskontoret.

Lederen af revalideringskontoret har direkte referat til ministeren for så vidt angår revalideringsspørgsmål. Under kontoret henhører lovgivning vedrørende revalidering og lovgivning vedrørende forsorgen for vanføre.

I lov nr. 170 af 29. april 1960 om revalidering, der er en rammelov, er der givet en række bestemmelser, der tager sigte på dels at afhjælpe eller begrænse følgerne af invaliditet eller sygdom gennem ydelse af hjælpemidler og hjælp til særlig sygebehandling, dels at iværksætte undervisning, optræning, uddannelse og andre foranstaltninger for invaliderede og andre erhvervshæmmede med henblik på disses indpassning i erhvervslivet.

I henhold til lovens § 16 er der nedsat et samordningsudvalg for revalidering, hvis opgave det er at følge udviklingen af alle forhold, der har betydning for erhvervshæmmede, fremsætte forslag til sådanne foranstaltninger, som udviklingen gør påkrævet, afgive indstillinger i overensstemmelse med reglerne i loven samt i fornødent omfang stå til rådighed med bistand for de lokale revalideringsmyndigheder.

Socialministeriet har det almindelige departementale ansvar for lovens administration, herunder fastsættelse af regler vedrørende udøvel-

sen af revalideringscentrenes virksomhed, arbejdsdirektoratets og invalideforsikringsrettens virksomhed samt godkendelse af revalideringsinstitutioner. Arbejdsdirektoratet er overordnet instans for revalideringscentrene i almindelige administrative forhold (personale, budget, statistik, lokaler etc.). Ansættelse af revalideringscentrenes ledere og souschefer foretages dog af socialministeriet, ligesom ansættelse af lægelige rådgivere ved centrene indtil videre sker med socialministeriets forudgående godkendelse.

Uanset at en række personalespørgsmål således er henlagt til arbejdsdirektoratet, behandler socialministeriets revalideringskontor i ret vidt omfang herhenhørende spørgsmål af principiel natur, f. eks. om personalets antal, lønrammer m. v., og kontoret fører forhandlingerne med Lægeforeningen og andre faglige organisationer. Kontoret behandler også i øvrigt bevillingsforslag og principielle spørgsmål inden for det område, der principielt er henlagt til arbejdsdirektoratet.

Til invalideforsikringsrettens revalideringsafdeling er henlagt en række afgørelser, navnlig vedrørende spørgsmålet om ydelse af hjælpemidler og spørgsmålet om ydelser af underholdshjælp til revalidender, der modtager uddannelse m. v. Invalideforsikringsretten behandler en del af disse sager som 1. instans, medens den i andre er ankeinstans for afgørelser truffet enten af de sociale udvalg, hørecentralerne og revalideringscentrene. Principielle spørgsmål og fastlæggelse af generelle retningslinier for

ydelse af hjælp henhører dog i vidt omfang under socialministeriet.

D. De under socialministeriet hørende direktorater og institutioner.

1. Direktoratet for sygekassevæsenet.
2. Invalideforsikringsretten.
3. Direktoratet for ulykkesforsikringen.
4. Ankenævnet for invalideforsikringsretten.
5. Ulykkesforsikringsrådet.
6. Ulykkesforsikringsrådet på Færøerne.
7. Det grønlandske nævn for ulykkesforsikring.
8. Invalidenævnet (vedr. loven om forsørgelse af de sønderjydske militære invalider).
9. Invaliderrådet (— do —).
10. Direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen.
11. Landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg.
12. Socialforskningsinstituttet.
13. Danmarks sociale højskole.
14. Mødrehjælpsinstitutionerne.
15. Revalideringscentrene.
16. Anerkendte revalideringsinstitutioner.
17. Statens skoler for døve og tunghøre.
18. Statens hørecentraler og høreinstitutter.
19. Statens institutioner for talelidende.
20. Statens blindevæsen.
21. Anerkendte særfororgsinstitutioner, herunder bl. a. Statens åndssvageforsorg, Samfundet og Hjemmet for Vanføre og Kolonien Filadelfia.

KAPITEL III

Udvalgets overvejelser og forslag.

A. Almindelige bemærkninger.

Efter udvalgets opfattelse henhører følgende opgaver under socialministeriets departement:

- a. Planlægning, for så vidt angår
  - 1° den socialpolitiske udvikling,
  - 2° den administrative opbygning af den sociale forvaltning.
- b. Udfærdigelse af generelle regler, herunder udarbejdelse af lovforslag, anordninger, bekendtgørelser og cirkulærer.
- c. Finanslove m. v., finansielle bevillinger og normeringslove.
- d. Indankning af afgørelser truffet af amterne samt af de under ministeriet hørende direktorater og institutioner. Man er opmærksom på, at der i de forskellige sociale love er lagt vægt på at fastlægge, hvilke instanser der har de enkelte afgørelser, således at der inden for socialministeriets sagområde findes en række faste rekursinstansfølger.
- e. Tilsyn med de under ministeriet hørende direktorater og institutioner.

Udvalget har ved sine overvejelser været opmærksom på, at der inden for socialministeriets område allerede i vidt omfang er sket udlægning af konkrete sager til direktorater eller andre myndigheder uden for ministeriet. Enkelt-afgørelser, der berører de enkelte borgere, er således normalt henlagt til enten lokaladministrationen, de sociale forsikringsinstitutioner eller forsorgsinstitutionerne. Departementets enkeltafgørelser vedrører hovedsagelig afgørelser i ankesager, men herudover træffer departementet i et vist omfang afgørelser af tilsynsmæssig karakter. Opgaverne vedrørende tilsynet er i øvrigt af begrænset omfang i de tilfælde, hvor der på det pågældende sagområde er oprettet en centraladministration.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at det i overensstemmelse med den hidtidige udvikling

inden for administrationen af den sociale lovgivning vil være rimeligt at henlægge yderligere opgaver til direktorater uden for ministeriet dels til allerede eksisterende direktorater og dels til et nyoprettet forsorgsdirektorat.

B. De enkelte administrationsområder.

1. De opgaver, der varetages af 1. kontor, er efter udvalgets formening alle af departemental karakter, og udvalget finder derfor ikke anledning til at foreslå områder fra 1. kontor henlagt til organer uden for ministeriet.

2. 2. kontor beskæftiger sig inden for sit område hovedsagelig med lovgivning og planlægning samt med behandling af ankesager.

Med hensyn til forsorgsinstitutionerne for ældre og plejepatienter samt socialt handicappede varetager kontoret dog en række opgaver med hensyn til regnskabskontrol, anvisning af tilskud, der med fordel ville kunne henlægges til et direktorat, og udvalget vil finde det rimeligt, at disse opgaver henlægges til det nedenfor foreslåede forsorgsdirektorat.

I forbindelse med den daglige administration af de enkelte mødrehjælpsinstitutioner varetager kontoret endvidere en række samlende funktioner, som efter deres natur ville kunne henlægges til et direktorat uden for ministeriet. Socialministeriet har imidlertid over for udvalget oplyst, at ministeriet i hvert fald foreløbig gerne vil have lejlighed til at følge denne administration på nærmeste hold, og ministeriet har samtidig oplyst, at der kun beskæftiges 1-1½ akademikere ved den nævnte administration. Udvalget har herefter ikke fundet anledning til at fremsætte forslag om, at der på nuværende tidspunkt foretages ændringer på dette område, men man skal pege på, at de nævnte funktioner eventuelt senere vil kunne henlægges til direk-

toratet for børne- og ungdomsforsorg eller til det foreslåede forsorgsdirektorat.

3. I 1958 blev en del opgaver, som hidtil var blevet varetaget af ministeriet gennem *børneforsorgskontoret*, henlagt til direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen. Den resterende del af kontorets arbejdsopgaver er væsentligst af departemental art, men en del opgaver vil dog yderligere kunne henlægges til direktoratet. Det af socialministeriet nedsatte revisionsudvalg har i sin i 1963 afgivne betænkning nr. 326 foreslået, at direktoratet (eller børne- og ungdomsforsorgens økonomiske nævn) bemyndiges til at træffe afgørelse i en række konkrete sager. Der henvises herom til denne betænkning side 36-37.

Udvalget kan anbefale gennemførelsen af disse forslag.

4. Om de under 4. kontor henhørende sagsområder bemærkes følgende:

a. Sager angående betaling i anledning af ophold på særforsorgsinstitutioner.

Det må påregnes, at der fremover kun vil være et begrænset antal sager af denne art, der indannes for ministeriet – bl. a. fordi betalingspligten for alle patienter under 18 år er bortfaldet pr. 1. april 1962 – og disse ankesager bør fortsat afgøres i departementet. Derimod bør kontorets kontrol med de af Københavns og Frederiksberg kommuner trufne afgørelser om anvendelse af patienternes invalide- og folkepension bortfalde, da de nævnte kommuner har fuldt udbyggede socialforvaltninger og revisionsordninger.

b. Kritisk revision af Københavns og Frederiksberg kommuners sociale regnskaber.

Man kan rejse det spørgsmål, om det er nødvendigt at opretholde den nævnte revision, men såfremt afgørende grunde taler for at opretholde revisionen, vil den, da revisionen arbejdsmæssigt er en helhed, der omfatter hele den pågældende kommunes sociale forvaltning, ikke kunne fordeles på forskellige kontorer, som måtte få overdraget administrationen af de enkelte sociale love, men må samles i eet kontor.

Revisionsarbejdet er nært knyttet til beregningen af de de nævnte kommuner tilkommende forskud og resttilskud på statsrefusion. Disse opgaver bør derfor varetages af samme kontor, som varetager revisionen.

Da kommunernes sociale regnskaber og de

hermed forbundne refusionsberegninger optræder som en regnskabsmæssig enhed, må endvidere beregningen af den mellemkommunale refusion (der teknisk kun kan beregnes under eet for hele landet) være knyttet til samme kontor.

c. Tilsyn med kommunernes sociale forvaltning, herunder med regnskabsaflæggelse og revision.

Efter at forsorgsloven af 1961 er trådt i kraft, er der gennemført en betydelig simplificering af den almindelige offentlige forsorg, og da kommunerne i forvejen er undergivet tilsyn af amterne, er der næppe anledning til at opretholde den nuværende tilsynsordning, hvorefter tilsynshold fra ministeriet aflægger besøg i de enkelte kommuner. Tilsynet må som hovedregel kunne indskrænkes til gennemsyn af amternes revisionsberetning.

5. Den nuværende opbygning af administrationen inden for *særforsorgsområdet* medfører, at ministeriet dels må varetage en række opgaver med henblik på at koordinere arbejdet i de forskellige institutioner inden for det enkelte særforsorgsområde, dels skal koordinere arbejdet imellem de forskellige særforsorgsområder. Endelig må ministeriet behandle et stort antal konkrete sager – bevillingssager, personalesager, patientsager, og en del af disse sager er af ikke-departemental karakter.

Til varetagelse af en række af de nævnte koordineringsfunktioner og til behandling af ikke-departementale sager inden for særforsorgsområdet foreslår udvalget, at der oprettes et forsorgsdirektorat ledet af en direktør, idet den nuværende stilling som særforsorgsdirektør samtidig foreslås nedlagt.

Under forsorgsdirektoratet foreslås henlagt følgende særforsorgsområder: blindeforsorg, døveforsorg, epileptikerforsorg, forsorgen for ordblinde og tunghøre samt vanføreforsorgen. Det forudsættes herved, at administrationschefen for statens blindeforsorg allerede ved forsorgsdirektoratets oprettelse kommer til at henhøre under dette, samt at administrationschefstillingen nedlægges ved ledighed.

Åndssvageforsorgen har allerede – og må have – sin egen koordinerende administration. Problemerne inden for åndssvageforsorgen er på en række punkter specielle i forhold til den øvrige særforsorg, og åndssvageforsorgen foreslås derfor ikke henlagt under forsorgsdirektoratet.

For sindssygeforsorgens vedkommende gør der sig samme forhold gældende som for åndssvageforsorgen. Hertil kommer for sindssygeforsorgens vedkommende det særlige forhold, at forsorgen reelt henhører under indenrigsministeriet, og at socialministeriet alene varetager bevillingsmæssige funktioner. I øvrigt bør det vel overvejes at overføre sindssygevæsenet helt til indenrigsministeriet, idet moderne behandlingsmetoder har medført, at der for den overvejende del af patienternes vedkommende ikke er tale om forsorg, men om almindelig hospitalsbehandling.

Udvalget foreslår, at følgende opgaver inden for de nævnte særforsorgsområder henlægges til forsorgsdirektoratet.

a) Det almindelige tilsyn med særforsorgsinstitutioner.

Tilsynet omfatter 8 institutioner m. v. for epileptikere, 5 institutioner for talemiddelløse, 11 institutioner for blinde, 10 institutioner for døve og 5 institutioner for tunghøre, Samfundet og Hjemmet for Vanføre – omfattende to ortopædiske hospitaler samt ortopædiske sengeafdelinger ved en række større provinssygehuse samt forskellige behandlings- og uddannelsesinstitutioner, herunder en kostskole og en håndværksskole for stærkt vanføre – samt 5 andre institutioner for vanføre og 3 institutioner under Scleroseforeningen.

Tilsynet omfatter alle spørgsmål vedrørende patienternes og personalets forhold – herunder behandling af klagesager vedrørende de nævnte spørgsmål samt driftsøkonomiske forhold. Specielt for så vidt angår vanføreforsorgens forhold bemærkes, at spørgsmålet om de ortopædiske hospitalers ministerielle tilhørsforhold bør tages op til nærmere overvejelse i forbindelse med en senere gennemgang af hele hospitalsvæsenets organisationsforhold.

b) Sekretariatsopgaverne for de enkelte forsorgsgrenes centrale nævn.

Inden for døve-, tunghøre- og blindeforsorgen findes følgende centrale nævn: døvenævnet, tunghørenævnet og blindenævnet, der er rådgivende for ministeriet ved administrationen af de nævnte særforsorgsområder. Udvalget finder det nærliggende at henlægge disse nævn til direktoratet.

c) Den økonomiske administration og revision af særforsorgsinstitutionerne.

På grundlag af forslag fra de enkelte institutioner udarbejdes forslag til finans- og tillægsbevillingslove samt normeringsforslag, der fremsendes til departementets videre behandling. Beregninger og anvisninger af tilskud til de enkelte institutioner m. v. i henhold til de givne bevillinger foreslås henlagt til direktoratet, som ligeledes foretager kritisk revision og i visse tilfælde fuldstændig revision af de private institutioners regnskaber m. v. samt varetager tilsynet med statsinstitutionernes bygninger og inventar.

d) Bygge- og anlægsopgaver.

Planlægning af nye særforsorgsinstitutioner og af nyt institutionsbyggeri sker efter de af departementet givne retningslinier, men udførelsen af de konkrete byggeopgaver foreslås henlagt til direktoratet, der får ansvaret for byggeregnskaber m. v., ligesom det fører kontrol med entrepriser, arkitektregnskaber og lignende.

6. *Revalideringskontoret.* Administrationen inden for revalideringsområdet er præget af stor splittelse, idet centrale funktioner varetages dels af socialministeriets revalideringskontor, dels af arbejdsdirektoratet, invalideforsikringsretten og direktoratet for sygekassevæsenet (invalideforsikringsfonden). Hertil kommer endvidere, at revalideringskontoret varetager en række ikke-departementale opgaver – navnlig med hensyn til tilsynsvirksomheden med godkendte revalideringsinstitutioner.

Efter udvalgets formening bør man søge at samle de ikke-departementale opgaver, der i dag ligger i revalideringskontoret, og de opgaver, der er fordelt mellem ovennævnte 3 direktorater, i eet direktorat. Det bemærkes dog i denne forbindelse, at en række revalideringsopgaver, der nu varetages af centrale myndigheder, efter udvalgets formening efterhånden vil kunne lægges ud til revalideringscentrene, hvis chefer er administrativt uddannede.

Da der på en række områder er en meget nøje sammenhæng mellem de arbejdsopgaver, der varetages inden for særforsorgen, og de opgaver, der varetages inden for revalideringen, vil det efter udvalgets formening være mest hensigtsmæssigt at henlægge samtlige ikke-departementale funktioner inden for revali-

deringsområdet til det foreslåede forsorgsdirektorat, således at der allerede på direktoratsplanet sikres den bedst mulige koordinering af de to områder.

Udvalget skal herefter foreslå, at følgende centrale funktioner inden for revalideringsområdet samles i det foreslåede forsorgsdirektorat:

- a. Det almindelige administrative tilsyn med revalideringscentre.
- b. Det almindelige administrative tilsyn med revalideringsinstitutionerne.
- c. Det almindelige administrative tilsyn med beskyttede virksomheder.
- d. Uddannelse af personale ved revalideringscentre.
- e. Økonomiske spørgsmål vedrørende revalideringsinstitutioner og beskyttede virksomheder.
- f. Sager vedrørende hjælpemidler til invaliderede, hjælp til optræning og undervisning uden for revalideringsinstitutioner samt hjælp til anskaffelse af arbejdsmaskiner og værktøj.

De under f. nævnte sager afgøres efter den nugældende ordning af revalideringscentre (eventuelt de sociale udvalg) under appel til invalideforsikringsretten eller endeligt i første instans af invalideforsikringsretten. Til behandling af de nævnte sager er der i henhold til revalideringslovens § 17 nedsat en særlig revalideringsafdeling i invalideforsikringsretten. Man vil finde det rimeligt, at denne afdeling henlægges under forsorgsdirektoratet. Man er opmærksom på, at den gældende ordning er udarbejdet under hensyn til den sammenhæng, der kan være mellem en almindelig pensions-sag og en sag om hjælpemidler eller om optræning, men man finder, at disse spørgsmål må kunne klares ved udlån af akter mellem de selvstændige retter.

Udgifterne til de under f. nævnte hjælpeformer afholdes af invalideforsikringsfonden, der administreres af sygekassedirektoratet, og i det omfang, den ydede hjælp er beregnet af centrene eller de sociale udvalg, reviderer sygekassedirektoratet de enkelte udbetalinger, inden udgiften afholdes endeligt af fonden. Den omhandlede revisionsvirksomhed foreslås henlagt til forsorgsdirektoratet.

Endelig varetager arbejdsdirektoratet forskellige funktioner vedrørende revalideringscentrenes administration, som ligeledes tænkes henlagt til direktoratet.

7. De opgaver, der henhører under socialministeriets *økonomikontor*, bør ligeledes henlægges til forsorgsdirektoratet. Det bemærkes, at det tilsvarende arbejde vedrørende børneforsorgsinstitutionerne udføres af direktoratet for børne- og ungdomsforsorg.

8. Direktøren for den sociale særforborg har over for udvalget anført, at han ikke finder det rigtigt at oprette et forsorgsdirektorat som det af udvalget foreslåede og peger bl. a. på det uheldige i at gennemføre en kraftig deling mellem på den ene side åndssvageforsorgen og på den anden side den øvrige særforborg og på den nøje sammenhæng, der er mellem åndssvageforsorgen og den øvrige særforborg med hensyn til undervisningsproblemer, værkstedsproblemer og plejeproblemer samt i tilfælde, hvor åndssvaghed er forbundet med et af de øvrige handicap. Direktøren har i stedet for det af udvalget foreslåede forsorgsdirektorat nævnt den mulighed at omdanne stillingen som administrationschef for blindeforsorgen til en stilling som administrationschef for statens forborg for blinde, svagtseende, døve, tunghøre, talelidende og hertil i hvert fald lægge de ikke-departementale opgaver vedrørende en række mindre institutioner under særforborgsdirektørens embede.

Udvalget skal imidlertid pege på, at åndssvageforsorgen allerede efter den eksisterende ordning har sin egen administration, og at udvalgets forslag således ikke medfører forringelse af mulighederne for at koordinere arbejdet inden for åndssvageforsorgen med arbejdet inden for den øvrige særforborg. I forhold til den gældende ordning medfører forslaget derimod den fordel, at direktoratsadministrationen inden for revalideringslovens område samles i et direktorat samtidig med, at der allerede i direktoratet kan ske en koordinering af arbejdet inden for revalideringslovens område med arbejdet inden for en række særforborgsgrene, der varetager revalideringsmæssige opgaver. Endvidere medfører forslaget, at socialministeriet fritages for en række løbende ekspeditioner, navnlig inden for særforborgs- og revalideringsområdet.

C. Den fremtidige opbygning af socialministeriet.

Under udvalgets drøftelser har direktøren for den sociale særforborg over for udvalget anført, at han personlig er af den opfattelse, at

det vil være betænkeligt at henlægge samtlige områder i socialministeriet under een chef, idet det ikke vil være muligt for denne departementschef at have et sådant overblik over samtlige sagområder, at han kan give ministeren den rette støtte, som ministeren har brug for.

Udvalget skal imidlertid pege på, at et ekspeditionskontor allerede – som tidligere nævnt – er blevet overført til arbejdsministeriet, og at den pr. 1. april 1962 gennemførte ændring af forsorsloven har medført betydelige lettelser for så vidt angår den centrale administration af den almindelige offentlige forsorg. Endvidere er der som anført side 17 mulighed for at indskrænke socialministeriets tilsyns- og revisionsmæssige funktioner vedrørende kommunernes administration af forsorsloven. Hertil kommer endelig, at udvalget har foreslået, at væsentlige administrationsområder inden for børneforsorgs-, særforsorgs- og revalideringsområdet henlægges til direktorater uden for ministeriet.

De administrationsområder, der herefter bliver tilbage i socialministeriet, er størrelsesmæssigt af et sådant omfang og indholdsmæssigt af en sådan karakter, at de efter udvalgets formening bør samles i departementet under dettes chef, der således, uanset den bistand udviklingen kan gøre det nødvendigt yderligere at stille til rådighed for departementschefen, må være ansvarlig for den samlede forvaltning, herunder planlægning og koordinering direkte over for ministeren.

Man har overvejet, om der kunne oprettes et fælles planlægningskontor for de områder, der herefter skal henhøre under departementet. Karakteren og omfanget af disse områder gør det imidlertid tvivlsomt, om en sådan løsning er hensigtsmæssig.

Ved vurdering af behovet for koordinering af administrationen af de forskellige lovgivningsområder viser der sig at være en væsentlig forskel mellem de sagområder, der henhører under på den ene side det nuværende 1. og 2. kontor og på den anden side børneforsorgs-, særforsorgs- og revalideringskontorerne.

De under 1. kontor henhørende områder – folke- og invalidepension, enkepension, ulykkesforsikring og sygeforsikring – vedrører som hovedregel tilfælde, hvor en øjeblikkelig eller vedvarende økonomisk vanskelighed afhjælpes med en pengeydelse.

De under 2. kontor hørende områder vedrører dels tilfælde, i hvilke forsorgen består i en økonomisk ydelse, dels social bistand i form

af hjælp i hjemmet og endelig ophold på institution.

De under de tre andre kontorer henhørende områder vedrører tilfælde, hvor en øjeblikkelig eller vedvarende nødsituation afhjælpes enten ved iværksættelse af særlig undervisning, uddannelse eller ved institutionsophold.

Koordineringsproblemerne inden for de førstnævnte områder er af meget principiel karakter, men de berører normalt ikke den daglige administration, hvorfor en koordinering gennem kontoropdelingen er af mindre betydning.

Koordineringen inden for de sidstnævnte områder er derimod af vidtrækkende betydning; der er en række fælles problemer, navnlig for så vidt angår takten i de forskellige forsorgsgrenes udbygning, bygningsforhold, driftsøkonomiske forhold, herunder personalespørgsmål.

1. Departementet.

Ud fra de nævnte forudsætninger kan arbejdet i departementet fordeles mellem 7 kontorer således:

Sekretariatskontoret.

Arbejds- og socialministeriernes sekretariat opretholdes, idet vægten særlig lægges på dettes rolle som centralorgan og dets koordinerende virksomhed i relation såvel til ministerierne som til statsinstitutionerne. Sager af fælles karakter bør fremdeles samles her.

I. kontor:

Folke- og invalidepension, enkepension, ulykkesforsikring og sygeforsikring.

II. kontor:

Lov om offentlig forsorg, lov om omsorg for invalide- og folkepensionister, lov om mødrehjælp og husmoderafløsning samt legatsager, kontrol- og regnskabsmæssige opgaver vedrørende kommunernes sociale forvaltning, dog at spørgsmål vedrørende særforsorgspatienters betaling henlægges til det nedenfor omtalte V. kontor.

III., IV. og V. kontor:

Børneforsorg, særforsorg og revalidering. Dette område foreslås fordelt mellem 3 kontorer, idet der forudsættes et snævert samarbejde mellem de 3 kontorer.

Sagsfordelingen mellem de 3 kontorer kan tilrettelægges således:

III. kontor:

Personalespørgsmål, byggeri og budgetforhold for alle 3 områder.

Det forudsættes herved, at ministeriet kun beskæftiger sig med generelle og meget principielle personalespørgsmål – samt de personalsager, der efter deres art er departementale – og at alle konkrete personalespørgsmål klares i direktoraterne, der forudsættes i videst muligt omfang selv at forhandle med finansministeriet om konkrete spørgsmål. Normeringsplaner udarbejdes i direktoraterne og undergives kun en samlet kritisk behandling i ministeriet.

Det forudsættes, at kontoret kun beskæftiger sig med principielle spørgsmål – udarbejdelse af kvoter, og at udførelsen af byggearbejder varetages af direktoraterne.

Inden for børneforsorgen har man rådighedssummer, hvoraf direktoratet kan meddele bevillinger til mindre istandsættelser og udvidelser og til inventaranskaffelser. Såfremt der inden for sørgsorgsområdet skal opnås en effektiv aflastning af ministeriet, vil det være nødvendigt, at sørgsorgsdirektøren på tilsvarende måde får et rådighedsbeløb til imødegåelse af »sædvanlige ekstraordinære« udgifter. Inden for revalideringen foregår hele institutionsadministrationen i dag gennem rådighedsbeløb, og det forudsættes, at sørgsorgsdirektøren får adgang til at disponere over så stor en del af rådighedsbevillingen, at almindelige løbende problemer kan klares af direktoratet uden forelægning for ministeriet.

Det forudsættes i øvrigt, at finanslovsforslag og tillægsbevillingslovsforslag udarbejdes i direktoraterne, og at ministeriets behandling indskrænkes til et kritisk overblik.

Det bemærkes endelig, at kontoret omfatter de områder, hvor administrationens tilrettelæggelse får indflydelse på de budgetmæssige forhold.

IV. kontor:

Børneforsorgen.

V. kontor:

Sørgsorg og revalidering.

Internationalt kontor.

Under hensyn til, at kontoret er fælles for arbejds- og socialministerierne, at der inden for arbejds- og sociallovgivningen foregår et betydeligt internationalt arbejde, samt at det er nødvendigt, at en ledende tjenestemand fast kan repræsentere Danmark i en række inter-

ationale organisationer inden for området, bør kontoret, der blev oprettet i 1946, fortsætte uændret.

Den økonomisk-statistiske konsulent.

Løsningen af en række økonomiske problemer især i forbindelse med lovgivningen og budgetteringen gør det nødvendigt, at ministeriet disponerer over økonomisk-statistisk sagkundskab. Da opgaverne af denne art vedrører samtlige kontorer samt i øvrigt også arbejdsministeriet, vil det formentlig være rigtigst ikke at knytte den økonomisk-statistiske konsulent til et enkelt kontor, men fortsat opretholde en selvstændig afdeling, der er til rådighed for samtlige kontorer i arbejds- og socialministerierne.

2. De centrale navn inden for sørgsorg og revalidering.

Blindenævnet, døvenævnet og tunghøreneævnet er efter den gældende ordning rådgivende for socialministeriet.

De fleste af de opgaver, som påhviler disse særlige navn vedrører imidlertid administrative forhold, der efter deres karakter vil komme til at høre under sørgsorgsdirektoratet, og udvalget finder det derfor nærliggende, at disse navn inden for døve-, tunghøre- og blindeforsorgen placeres som rådgivende i forhold til sørgsorgsdirektøren.

Samordningsudvalget vedrørende revalidering er rådgivende i forhold til socialministeren, og denne placering foreslås opretholdt, bl. a. fordi udvalget varetager funktioner med hensyn til koordinering af opgaver, der henlægges under arbejdsministeriet, indenrigsministeriet, socialministeriet og undervisningsministeriet. Udvalgets funktioner foreslås imidlertid begrænset til alene at omfatte mere principielle spørgsmål, medens de funktioner, udvalget efter den nu gældende ordning varetager med hensyn til den løbende sagsbehandling, herunder navnlig anerkendelse af nye institutioner, foreslås henlagt til den særlige retsafdeling under sørgsorgsdirektoratet, jfr. nedenfor, således at socialministeriet kommer til at træffe sin afgørelse direkte på grundlag af den af sørgsorgsdirektoratet efter forhandling i retsafdelingen afgivne indstilling.

3. Sørgsorgsdirektoratet.

Sørgsorgsdirektoratet ledes af en direktør.

Under direktoratet henlægges administrationen af blindeforsorgen, døveforsorgen, epileptikerforsorgen, ordblindeforsorgen, sørgsorgen

for talelidende, tunghøreforsorgen og vanføre-forsorgen samt af revalideringen.

Revalideringsafdelingen i invalideforsikringsretten foreslås henlagt til direktoratet, og det foreslås, at forsorgsdirektøren bliver formand for retsafdelingen. Retsafdelingen, der, foruden formanden, består af 7 medlemmer udnævnt efter indstilling fra arbejdsgiver- og arbejderorganisationerne, sundhedsstyrelsen samt diverse organisationer med tilknytning til revalideringsarbejdet, foreslås samtidig udvidet med en repræsentant for finansministeriet (efter den gældende ordning er der kun hjemmel til at tilforordne en sådan repræsentant), således at den er fuldt repræsentativ over for de opgaver, der skal løses af forsorgsdirektoratet, og bl. a. kan foretage fuldstændig vurdering af alle sager om oprettelse af nye revalideringsinstitutioner, inden sagerne forelægges socialministeriet til afgørelse.

Til forsorgsdirektoratet foreslås endvidere henlagt alle de opgaver vedrørende administrationen af revalideringsloven – med undtagelse af opgaver vedrørende revalideringslovens § 4, jfr. nedenfor under pkt. 4 – der nu henhører under sygekassedirektoratet, herunder revisionen af den af centrene og de sociale udvalg ydede hjælp samt bestyrelsen af de i henhold til revalideringsloven ydede lån.

De opgaver vedrørende revalideringscentrenes administration, der nu varetages af arbejdsdirektoratet, henlægges ligeledes til forsorgsdirektoratet, idet arbejdsdirektoratet dog fortsat påregnes at varetage tilsynet med udøvelsen og gennemførelsen af det arbejdsmarkedsbetonede samarbejde mellem revalideringscentre og arbejdsanvisningskontorerne.

Forsorgsdirektoratet foreslås opdelt i 5 kontorer, og arbejdet tænkes fordelt således mellem de enkelte kontorer:

1. kontor:

Sekretariatssager for direktoratet.

Administration af revalideringscentre

(herunder personale-, bygnings- og budgetspørgsmål).

Administration af institutioner for handicappede børn (herunder skoler).

Administration af rene behandlingsinstitutioner.

Individuelle hjælpemidler

(revalideringslovens § 3).

Udvalget er opmærksomt på, at der er tale om et forholdsvis stort sagområde, og at det i praksis kan vise sig nødvendigt at dele kontoret.

2. kontor:

Administration af institutioner for erhvervs-mæssig optræning og beskyttet beskæftigelse, plejehjem og forsorgshjem.

3. kontor:

Individuel hjælp til personer under revalidering (revalideringslovens § 6) og hjælp til anskaffelse af arbejdsmaskiner (revalideringslovens § 8), omsætningsafgift vedrørende invalidebiler.

4. kontor:

Revision af den individuelle hjælp, som i henhold til §§ 3, 4, 6 og 8 er ydet af centrene eller de sociale udvalg. Det forudsættes herved, at kontoret udarbejder samlede opgørelser med passende mellemrum, og at disse opgørelser herefter uden videre konteres i invalideforsikringsfondens regnskab med direkte fremsendelse til fonden.

5. kontor – Økonomikontor:

Bistand for 1. og 2. kontor ved administration af institutionerne.

Til socialministeriet er for tiden knyttet en revalideringskonsulent og en undervisningskonsulent, begge på deltidsbasis. De pågældende bør fremtidig knyttes til forsorgsdirektoratet. Endvidere bør det under hensyn til, at der i henhold til revalideringsloven drives et betydeligt antal industrivirksomheder, overvejes at knytte teknisk og/eller forretningskyndig sagskundskab til direktoratet.

4. Invalideforsikringsretten.

Foranstående forslag medfører, at invalideforsikringsrettens revalideringsafdeling samt hovedparten af de administrative opgaver, der i henhold til revalideringsloven er henlagt til revalideringsafdelingen, overgår til forsorgsdirektoratet. Det er imidlertid over for udvalget oplyst, at spørgsmålet om ydelse af hjælp til syge- og kurbehandling i henhold til revalideringslovens § 4 meget ofte opstår i forbindelse med behandling af invalidepensionssager, og at der er en snævrere forbindelse mellem hjælp i henhold til revalideringslovens § 4 og invalidepension end mellem den nævnte hjælp og de øvrige hjælpemuligheder i henhold til revalideringsloven. Udvalget skal derfor foreslå, at bestemmelsen i revalideringslovens § 4 overflyttes til lov om invalide- og folkepension, således at kompetencen vedrørende den omhandlede hjælp kommer til at ligge i invalideforsikringsretten.

KAPITEL IV

Resumé

1. Udvalget har foretaget en gennemgang af de områder, der henhører under socialministeriets forretningsområde. Udvalget har herunder konstateret, at der allerede inden for meget betydelige områder er gennemført en fordeling af arbejdsopgaverne mellem departement og forskellige direktorater.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at der på en række områder er mulighed for at henlægge yderligere sagområder til behandling i direktorater.

2. Udvalget kan i denne forbindelse tiltræde det i betænkning nr. 326 af 7. juni 1963 vedrørende revision af loven om børne- og ungdomsforsorg fremsatte forslag om at henlægge en række opgaver vedrørende administrationen af børneforsorgens institutioner til direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen, jfr. navnlig nævnte betænkning side 36–37.

3. Udvalget foreslår endvidere, at den nuværende stilling i socialministeriet som direktør for den sociale særforborg nedlægges, og at der oprettes et forsorgsdirektorat uden for ministeriet. Til det nævnte direktorat foreslår udvalget henlagt:

- a. Den centrale ikke-departementale administration af særforborgsinstitutionerne – med undtagelse af åndssvageforsorgen og sindssygeforsorgen.
- b. Administrationen af revalideringsområdet – idet udvalget i denne forbindelse foreslår, at også de centrale funktioner, der efter den gældende ordning varetages af arbejdsdirektoratet, invalideforsikringsretten – herunder invalideforsikringsrettens revalideringsafdeling – og direktoratet for sygekassevæsenet, henlægges til forsorgsdirektoratet.

c. Centrale funktioner inden for administrationen af plejehjem og forsorgshjem.

4. De arbejdsopgaver, der herefter bliver tilbage i socialministeriet, foreslås fordelt mellem 7 kontorer med følgende arbejdsopgaver:

Sekretariatskontor: Kontoret skal varetage sekretariatsforretninger for arbejds- og socialministerierne og de under de to ministerier henhørende centrale institutioner.

1. kontor: Socialforsikring.

2. kontor: Den almindelige forsorgslovgivning. Til kontoret henlægges endvidere departementale funktioner vedrørende regnskab for og revision af udgifter i henhold til sociallovgivningen.

3. kontor: Byggeri, budget og personale-spørgsmål inden for børneforsorgen, særforborgen og revalidering.

4. kontor: Børneforsorgen.

5. kontor: Særforborg og revalidering.

Internationalt kontor, fælles for arbejds- og socialministerierne.

Til arbejds- og socialministerierne knyttes endelig en økonomisk-statistisk konsulent til bistand for samtlige kontorer i de to ministerier.

5. I det foreslåede forsorgsdirektorat fordeles arbejdet mellem 5 kontorer efter følgende retningslinier:

1. kontor: Sekretariatssager, administration af revalideringscentre, institutioner for handicappede børn, behandlingsinstitutioner, individuelle hjælpemidler og hjælp til sygebehandling.

2. kontor: Administration af institutioner for erhvervsmæssig optræning og beskyttet beskæftigelse, plejehjem og forsorgshjem.

3. kontor: Individuel optræningshjælp og anskaffelse af arbejdsmaskiner.

4. kontor: Revision af individuel hjælp ydet i henhold til revalideringsloven.

5. kontor: Økonomikontor.

København, d. 16. december 1964.

Ulrik Andersen
(formand)

Bent Christensen
F. Martensen-Larsen

H. H. Koch

J. Elkjær Larsen

Rasmus Reeh

Erik Ib Schmidt

V. Wedell-Wedellsborg

J. H. Zeuthen

O. I. Mikkelsen.

Redegørelse til administrationsudvalget for socialministeriets ressort¹⁾

Socialministeriet er opdelt således:

- I) Sekretariatet
- II) 1. kontor
- III) 2. kontor
- IV) Børneforsorgskontoret
- V) 4. kontor
- VI) 5. kontor
- VII) Afdelingen for internationalt socialpolitisk samarbejde
- VIII) Økonomisk-statistisk afdeling
- IX) Særforsorgskontoret
- X) Revalideringskontoret
- XI) Økonomiinspektørens afdeling
- XII) Bogholderiet (fælles for social-, arbejds- og boligministeriet)
- XIII) Biblioteket.

Af de for arbejds- og socialministerierne normerede stillinger henhører følgende for tiden under socialministeriets område:

- 1 departementschef
- 1 direktør
- 7 kontorchefer
- 1 økonomiinspektør
- 54 ekspeditionsssekretærer, fuldmægtige og sekretærer
- 1 økonomisk-statistisk konsulent

hertil kommer 6 tjenestemænd, der er på orlov, og 1, der er udstationeret som amtsfuldmægtig

- 1 hovedbogholder
- 1 bogholder
- 5 overassistenter (herunder bibliotekaren)
- 16 assistenter (hertil kommer 1 udstationeret og 2 på orlov)
- 4 kontorassistenter (hertil kommer 2 på orlov)

ialt 92.

Aspiranter:

- 5 sekretæraspiranter (+ 1 indkaldt til militærtjeneste)
- 1 kontorassistentaspirant.

Honorarlønnede heldagsmedarbejdere:

- 1 sekretær.

Regulativlønnede:

- 1 kontorfuldmægtig
- 3 overassistenter
- 31 assistenter (hertil kommer 2, der er udlånt)
- 21 kontorassistenter

ialt 63.

Tilsammen ialt 155.

ad I. Sekretariatet.

1. Sekretariatet er fælles for socialministeriet og arbejdsministeriet, se arbejdsministeriets redegørelse af 25. januar 1962, side 16, og er disse ministeriers administrationskontor.

2. Sekretariatets medarbejdere er:

Akademisk personale:

1 kontorchef, 3 fuldmægtige (heraf 2 fælles med 2. kontor og 1 fælles med revalideringskontoret), 2 sekretærer (fælles med 2. kontor) og 2 sekretæraspiranter (fælles med 2. kontor).

Kontorpersonale:

¹⁾ Afgivet af socialministeriet d. 28-2-1962.

1 fg. overassistent (fælles med international afdeling) samt fælles med 2. kontor 1 assistent, 1 kontorassistent (deltid), 2 fg. assistenter (deltid) og 2 fg. kontorassistenter (1 på deltid). Af kontorpersonalet deltager enkelte i tidligere sekretærarbejde.

3. Under sekretariatet hører de samme administrative spørgsmål som i ministeriet vedrørende følgende institutioner, *hvis personaler har fælles avancement*:

- 1) Direktoratet for sygekassevæsenet

- 2) Invalideforsikringsretten
- 3) Direktoratet for ulykkesforsikringen
- 4) Ankenævnet for invalide- og ulykkesforsikring
- 5) Arbejdsdirektoratet
- 6) Direktoratet for arbejdstilsynet
- 7) Direktoratet for børne- og ungdomsfor-sorgen
- 8) Landsnævnet for børne- og ungdomsfor-sorg
- 9) Socialforskningsinstituttet.

Uden for det fælles avancement er Invalide-nævnet i Sønderborg og Invaliderrådet.

4. Sekretariatets sagområde er følgende:

A.

- a) Alle almindelige sager af fælles karakter, d.v.s. først og fremmest de to ministeriers bidrag til de årlige finans- og tillægsbevillingslove, som udarbejdes i de respektive kontorer, men samarbejdes og kontrolleres i sekretariatet, forslaget til og følgerne af den årlige normeringslov, samt sager, som vedrører flere kontorer.
- b) Alle sager vedrørende de to ministeriers personale af alle kategorier (tjenestemænd, regulativlønnede m. m.), d.v.s. sager om an-tagelser, ansættelser, forfremmelser og af-skedigelser, spørgsmål om bestillingstillæg, biindtægter, formiddagshverv, orlov, rejser, sygdom, lån til tjenestebiler, lønforskud o.s.v. Endvidere de ofte forekommende om-flytningsproblemer, bl. a. som led i det aka-demiske personales uddannelse, samt spørgs-mål om de enkelte kontors behov for per-sonale. For at have det fornødne overblik over disse områder føres der kartoteker og lister af forskellig art, som føres à jour med passende mellemrum.
- c) Ministeriets kasserer og dennes regnskabs-aflæggelse, bogholderiets forhold og dets regnskabsaflæggelse, økonomiinspektørens administration af kontorholdskontoen og ministeriets efterhånden omfattende biblio-tek.
- d) Alle kommunikationer af den mest forskel-lige art vedrørende hele ministeriets om-råde, ekspeditioner af 3. revisionsdeparte-ments bemærkninger til ministeriets regn-skaber, den årlige afgivelse af en redegø-relse til statsrevisorerne og 3. revisionsde-partement om forskellen mellem bevilling og forbrug på de forskellige finanslovkonti

samt oversigter over kommissioner og ud-valg.

- e) Honorarspørgsmål både vedrørende arbejds- og socialministerierne og disses institutioner. Disse sager har siden lønningsrådets og be-villingsmyndighedernes seneste gennemgang af statens honorarer (afsluttet 1960) taget et betydeligt omfang.
- f) Lokalespørgsmål, spørgsmål om inventar, telefoner, vedligeholdelser m. v.

B.

De under 3 nævnte direktorater har følgende størrelser:

ad 1. *Direktoratet for sygekassevæsenet* (4 kontorer).

Tjenestemænd:

1 direktør, 4 kontorchefer og 25 ekspeditionssekretærer, fuldmægtige og sekretærer.

1 regnskabsfører, 1 kasserer ved invalidefor-sikringsfonden, 10 revisorer, 12 overassistenter, 22 assistenter samt i øvrigt 13 i de laveste løn-ningsklasser, ialt 89.

Over medhjælpskontoen aflønnes 39 perso-ner, heraf bl. a. 1 revisor og 6 overassistenter.

Herefter er der i direktoratet for sygekasse-væsenet ialt 128, hvortil kommer tilfældig med-hjælp.

ad 2) *Invalideforsikringsretten* (4 kontorer).

Tjenestemænd:

1 retsformand, 4 kontorchefer og 34 ekspedi-tionssekretærer, fuldmægtige og sekretærer.

3 rejseinspektører, 7 overassistenter, 1 kasse-rer samt i øvrigt 29 i de lavere lønningsklasser, ialt 79.

Over medhjælpskontoen og honorarkontoen aflønnes 95 personer, herunder bl. a. 1 rejse-inspektør, 2 kontorfuldmægtige og 2 overassi-stenter samt endvidere 2 overlæger og 30 assi-sterende læger, således at det samlede personale udgør ialt 174 personer, hvortil kommer en del tilfældig medhjælp.

ad 3) *Direktoratet for ulykkesforsikringen* (4 kontorer).

Tjenestemænd:

1 direktør, 3 kontorchefer, 1 beregner og 29 ekspeditionssekretærer, fuldmægtige og sekre-tærer.

1 bogholder, 5 kasserer og overassistenter, samt i øvrigt 28 tjenestemænd i de lavere løn-ningsklasser, ialt 68.

Under medhjælps- og honorarkontiene afløn-nes 80, heraf 6 overlæger, 13 assisterende læger

og 1 lægeassistent. Det samlede personale udgør herefter 148 personer, hvortil kommer tilfældig medhjælp.

ad 4) *Ankenævnene for invalide- og ulykkesforsikring.*

Tjenestemænd:

1 formand, 1 kontorchef, 1 fuldmægtig og 1 sekretær og 1 assistent, i alt 5.

Under medhjælpskontoen aflønnes 12, tilsammen ialt 17, hvortil kommer tilfældig medhjælp.

ad 5) *Arbejdsdirektoratet* (5 kontorer + kursusnævnet).

Tjenestemænd:

1 arbejdsdirektør, 5 kontorchefer, 1 psykologisk konsulent og 19 ekspeditionssekretærer, fuldmægtige og sekretærer.

1 psykolog, 1 pædagogisk konsulent, 1 revisor, 5 overassistenter og 1 kasserer, hvortil kommer 22 i de laveste lønningsklasser, ialt 57.

Under medhjælpskontoen aflønnes 51 personer, herunder 10 sekretæraspiranter, 2 psykologer og 1 socialrådgiver, tilsammen ialt 108, hvortil kommer en del anden medhjælp.

ad 6) *Direktoratet for arbejdstilsynet* (3 afdelinger) + tilsynskredsene.

Tjenestemænd:

1 direktør, 1 teknisk underdirektør, 1 overlæge og 2 kontorchefer. Endvidere 30 fabrikinspektører, 1 leder af statens institut for arbejdshygiejne og 16 ekspeditionssekretærer, fuldmægtige og sekretærer. Endelig 48 tilsynsmestre, 3 overassistenter, 1 sundhedsplejerske samt 10 i de lavere lønningsklasser, ialt 114.

Under medhjælpskontoen aflønnes 3 sekretæraspiranter, 93 kontormedhjælpere (heraf 35 deltid), 13 arbejdslæger og 63 ingeniører, ialt 172. Tilsammen ialt 286. Hertil kommer en del anden medhjælp.

ad 7) *Direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen* (4 kontorer).

Tjenestemænd:

1 direktør, 1 pædagogisk-psykologisk konsulent, 3 kontorchefer og 1 økonomiinspektør.

2 inspektører af 1. grad, 1 undervisningskon-

sulent vedr. opdragelseshjem og 5 inspektører af 2. grad.

35 ekspeditionssekretærer, fuldmægtige og sekretærer, 2 revisorer, 1 bogholder og 1 overassistent samt i øvrigt 9 i de lavere lønningsklasser, ialt 62.

Under medhjælpskontoen aflønnes ialt 67, herunder 3 fg. sekretærer og 3 overassistenter, tilsammen ialt 129, hertil kommer en del anden medhjælp.

ad 8) *Landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg* (2 kontorer).

Tjenestemænd:

1 formand, 2 kontorchefer og 6 ekspeditionssekretærer, fuldmægtige og sekretærer.

1 inspektør, 1 overassistent og 5 i de laveste lønningsklasser, ialt 16.

Under medhjælpskontoen aflønnes ialt 9, hvorefter der ialt er beskæftiget 25 personer i landsnævnet, hvortil kommer anden medhjælp.

ad 9) *Socialforskningsinstituttet.*

Tjenestemænd:

1 direktør, 3 forskningsledere og 3 forskningsassistenter, ialt 7.

Under medhjælpskontoen aflønnes ialt 35 personer, heraf 13 studenter samt 2 forskningsassistenter (ikke aspiranter), 3 læger (deltid) og 3 særlig statistisk og nationaløkonomisk sagkyndig bistand (deltid), tilsammen ialt 42. Hertil kommer en del anden medhjælp, bl. a. interviewere til specielle undersøgelser.

De under A nævnte arter af sager, bortset fra a og c behandles i det væsentlige også i sekretariatet for så vidt angår fornævnte institutioner, idet der, som forholdene er i øjeblikket, gælder en udpræget centralisering af disse sager i forhold til ministeriet.

Endelig tilføjes, at det samlede heldags beskæftigede personale i arbejdsministeriet for tiden udgøres af 1 fg. departementschef, 4 kontorchefer, 28 ekspeditionssekretærer, fuldmægtige og sekretærer og 1 ingeniør, 1 revisor, 35 overassistenter og kontorassistenter, tilsammen 70.

ad II.

1. kontor.

1. Sagsområder.

1. Lovgivningen vedrørende invalide-, folke- og enkepension.
2. Lovgivningen vedrørende sygeforsikring.

3. Lovgivningen vedrørende lovpligtig ulykkesforsikring, erstatning til tilskadekomne værnepligtige og erstatning til besættelstidens ofre.

4. Lovgivningen om forsørgelse af militære invalider og sådanne efterladte i de sønderjyske landsdele.
5. Lovgivningen vedrørende arbejdsløshedsforsikring.
6. Socialforsikringsoverenskomster med fremmede stater.

II. Størrelse.

Kontoret beskæftiger ialt 12 heltidsbeskæftigede og 2 deltidbeskæftigede akademikere, samt 1 assistent, der varetager journal- og arkivararbejde og i begrænset omfang beskæftiges med lettere referatarbejde. Kontoret har skrivestue – med 5 damer, heraf 1 deltidbeskæftiget – fælles med ministeriets internationale afdeling.

III. Institutioner, råd, nævn m. v.

A. *Invalideforsikringsretten* består i henhold til § 9, stk. 1, i lov om invalide- og folkepension af en af kongen udnævnt formand og 5 medlemmer samt suppleanter for disse. 2 af medlemmerne skal være lægekyndige, 1 medlem skal ved sin første udnævnelse opfylde betingelserne for at være nydende sygekassemedlem i gruppe A, 1 medlem skal være arbejdsgiver og 1 medlem indstilles af de samvirkende invalideorganisationer.

Med hensyn til invalideforsikringsrettens personale henvises til redegørelsen vedrørende socialministeriets sekretariat ad I.

Invalideforsikringsretten træffer afgørelser vedrørende tilkendelse og inddragning af invalidepension, bistands- og plejetillæg og bistands-, pleje- og invaliditetsydelse. Rettens afgørelser af disse spørgsmål kan indbringes for ankenævnet for invalideforsikringsretten.

Retten tager kun stilling til invaliditetsspørgsmålet, medens spørgsmålet om pensions størrelse m. v. afgøres, som det også er tilfældet ved folke- og enkepension, af kommunerne under rekurs til amterne.

Med hensyn til rettens opgaver inden for revalideringen og tilkendelse af hjælpemidler henvises til revalideringskontorets redegørelse.

B. *Ankenævnet for invalideforsikringsretten* består i henhold til § 9, stk. 3, i lov om invalide- og folkepension af en af kongen udnævnt formand og 5 medlemmer samt suppleanter for disse. Af medlemmerne skal 2 være lægekyndige, medens de øvrige medlemmer repræsenterer henholdsvis den overordnede sociale administration i kommunerne, den offentlige arbejdsanvisning og invalideorganisationerne.

Ankenævnet har sekretariat fælles med ulykkesforsikringsrådet, jfr. under G. Sekretariatet ledes af nævnets formand. Med hensyn til ankenævnets personale henvises til redegørelsen vedrørende socialministeriets sekretariat ad I.

Ankenævnet er ankeinstans vedrørende klager over de af invalideforsikringsretten truffene afgørelser vedrørende tilkendelse og inddragning af invalidepension, bistands- og plejetillæg og bistands-, pleje- og invaliditetsydelse.

Ankenævnets afgørelser er endelige.

C. *Direktoratet for sygekassevæsenet* ledes af en direktør i 28. lønningsklasse, der tillige er formand for overflytningsnævnet og bestyrer af dagpengefonden og invalideforsikringsfonden. Med hensyn til direktoratets personale henvises til redegørelsen vedrørende socialministeriets sekretariat ad I.

Til direktoratet er knyttet 5 læger, der afgiver indstilling i sager vedrørende tilkendelse af folke- og enkepension forinden opnåelse af den normale pensionsalder, jfr. under E.

Direktoratet er ifølge § 42 i lov om den offentlige sygeforsikring af 10. juni 1960 tilsynsmyndighed over for sygekasserne, og fastsætter herunder f. eks. mønstervedtægter og foretager revision af regnskaber. Direktoratet er endvidere ankeinstans for afgørelser truffet af sygekassebestyrelserne. Direktoratet, der i det hele er et mellemlid mellem socialministeriet og sygekasserne, skal endvidere afgive indstilling til socialministeriet om fastsættelse af forskellige almindelige retningslinier m. v. vedrørende sygekasserne og virker som rådgiver for socialministeriet ved dets afgørelse af sager om fribefordring. Forskellige konkrete sager om tilskud til medicin afgøres af direktoratet, efter at socialministeriet har delegeret ekspeditionen af disse sager til direktoratet. Direktoratet anviser tilskud til sygekasserne og til afdelingerne af dagpengefonden. Direktoratet for sygekassevæsenet er ankeinstans for dagpengeudvalget.

Direktoratets afgørelser bortset fra konkrete lønarbejdertvister, som i 1. instans er afgjort af dagpengeudvalget, kan indankes for socialministeriet.

D. *Dagpengeudvalget* består af 3 medlemmer, nemlig repræsentanter for henholdsvis arbejdsgivere, fagforbundene og sygekasserne. Udvalgets sekretær udpeges af direktøren for sygekassevæsenet. Udvalget afgør i henhold til § 60 i lov om den offentlige sygeforsikring under rekurs til direktoratet for sygekassevæsenet

tvistigheder vedrørende administrationen af dagpengeordningen i henhold til lovens afsnit II.

E. *Det i henhold til § 2, stk. 5, i lov om invalide- og folkepension nedsatte udvalg* består af direktøren for sygekassevæsenet og 2 medlemmer, hvoraf den ene repræsenterer kommunerne og den anden er læge.

Direktoratet for sygekassevæsenet er sekretariat for udvalget.

Udvalget meddeler efter indstilling fra kommunerne tilladelse til ydelse af folke- og enkepension forud for den normale pensionsalder som følge af svigtende helbred eller andre særlige omstændigheder.

F. *Direktoratet for ulykkesforsikringen.* Med hensyn til direktoratets personale henvises der til redegørelsen vedrørende sekretariatet ad I.

Direktoratet er oprettet i henhold til lov af 20. maj 1933 om forsikring mod følger af ulykkestilfælde. Direktoratet træffer afgørelse i alle spørgsmål vedrørende den lovpligtige ulykkesforsikring samt afgiver indstilling til socialministeriet i sager vedrørende meddelelser om almindelige retningslinier inden for denne lovgivning i det – begrænsede – omfang, loven foreskriver, og i sager vedrørende godkendelse af vedtægter for de statsanerkendte ulykkesforsikringsselskaber. Direktoratet fører tilsyn med de statsanerkendte ulykkesforsikringsselskaber. Endvidere administrerer direktoratet lov om erstatning til besættelsestidens ofre og lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige.

Direktoratets afgørelser er for størstedelens vedkommende genstand for anke til ulykkesforsikringsrådet, og kun et mindre antal afgørelser, f. eks. vedrørende spørgsmål om, hvorvidt en virksomhed eller et arbejdsforhold henhører under loven, kan indankes for socialministeriet.

G. *Ulykkesforsikringsrådet* består af 1 af kongen udnævnt formand og 12 medlemmer, samt suppleanter for disse. Rådets medlemmer er en stedfortræder for formanden, 2 læger med specialanerkendelse og 9 repræsentanter for de forsikringspligtige og de forsikrede.

Rådet, der har sekretariat fælles med ankenævnet for invalideforsikringsretten, jfr. under B., er ankeinstans vedrørende flertallet af de af ulykkesforsikringsdirektoratet trufne afgørelser. Rådets afgørelser er endelige bortset fra visse afgørelser vedrørende loven om erstatning til besættelsestidens ofre.

H. *Invalidenævnet* består i henhold til § 37 i loven om forsørgelse af militære invalider og

sådannet efterladte i de sønderjyske landsdele, jfr. lovbekendtgørelse nr. 217 af 8. april 1949, af 5 af socialministeren beskikkede medlemmer, hvoraf 2 medlemmer beskikkes efter forslag af »Foreningen for krigsbeskadede og faldnes efterladte«.

Den daglige administration af den sønderjyske krigsinvalidforsørgelseslov varetages af invalidenævnets kontor i Sønderborg, der ligeledes fungerer som sekretariat for nævnet. Kontoret ledes af en kontorchef i 25. lønningsklasse, og desuden beskæftiges 8 kontormedhjælpere.

Nævnet træffer afgørelse vedrørende tilståelse af ydelserne i henhold til den sønderjyske krigsinvalidforsørgelseslov, og dets afgørelser vedrørende fastsættelse og nægtelse af forsørgelse kan indankes for invaliderådet, medens nævnets øvrige afgørelser i alt væsentligt er endelige.

I. *Invaliderrådet*, der har sæde i København, består af 5 medlemmer, af hvilke 2 medlemmer skal opfylde betingelserne for at beklæde et dommerembede, 1 medlem skal være læge, og 2 medlemmer skal være indstillet af »Foreningen for krigsbeskadede og faldnes efterladte«.

Rådets sekretær er beskikket af socialministeriet.

Invaliderrådet er ankeinstans med hensyn til de af invalidenævnet trufne afgørelser vedrørende fastsættelse og nægtelse af forsørgelse. Rådets afgørelser er endelige.

J. *Arbejdsdirektoratet*, med hensyn til hvis personale der henvises til redegørelsen vedrørende sekretariatet ad I, leder i henhold til § 34 i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, jfr. lovbekendtgørelse nr. 135 af 19. maj 1958, arbejdsanvisningen og arbejdsløshedsforsikringen.

For så vidt angår den almindelige arbejdsanvisning, og for så vidt angår de til arbejdsdirektoratet henlagte opgaver med hensyn til arbejdsanvisning og optræning af erhvervshæmmede, tilsynet med den private arbejdsanvisning, erhvervsvejledningen, lærlingesager, udvandringsspørgsmål og spørgsmålet om arbejdstilladelse til udlændinge, henhører direktoratet under arbejdsministeriet.

Med hensyn til det område, der henhører under socialministeriets 1. kontors sagsområde – arbejdsløshedsforsikringen – påhviler det arbejdsdirektoratet at føre tilsyn med de statsanerkendte arbejdsløshedskasser, både for så vidt angår kassernes regnskabsmæssige og øko-

nomiske forhold, herunder at foretage beregning og anvisning af det offentliges tilskud til kasserne, og for så vidt angår kassernes virksomhed iøvrigt, herunder kassernes kontrolpligt vedrørende medlemmerne. Af direktoratets andre væsentlige opgaver kan nævnes godkendelse af kassernes vedtægter og afgørelse af tvistigheder mellem arbejdsløhedskasserne og medlemmerne.

Endvidere virker arbejdsdirektoratet som sekretariat for arbejdsnævnet, hvis afdeling angående arbejdsløshedsforsikringen er ankeinstans for afgørelser truffet af arbejdsdirektoratet med hensyn til de fleste spørgsmål vedrørende medlems- og understøttelsesret. I de øvrige sager er socialministeriet ankeinstans. Endelig afgiver direktoratet indstilling til socialministeriet vedrørende sager om vejledende retningslinier for kasserne m. v. i det — begrænsede — omfang, det er foreskrevet i loven.

K. *Arbejdsnævnets afdeling vedrørende arbejdsløshedsforsikring* har arbejdsdirektøren som formand og består iøvrigt af 6 af arbejdsløhedskasserne valgte tillidsmænd og 4 af folketinget efter forholdstal valgte medlemmer.

De af nævnet truffne afgørelser, jfr. under J, ved hvilke der ikke er afgivet dissenterende votum, er endelige, medens nævnets øvrige afgørelser kan indankes for socialministeriet.

Med hensyn til nævnets afdeling vedrørende arbejdsanvisningen henvises til arbejdsministeriets redegørelse af 25. januar 1962.

IV. Beskrivelse.

1. Beskrivelse vedrørende samtlige sagsområder.

Den væsentligste af 1. kontors opgaver er indenfor samtlige de i afsnit I nævnte sagsområder at foretage det *forberedende lovarbejde* og det med ny lovgivning forbundne arbejde med *udfærdigelse af bekendtgørelser, cirkulærer og almindelige vejledende retningslinier*. Der er således gennem de sidste 3 kalenderår indenfor kontorets område fremsat 32 lovforslag. Kontoret afgiver *vejledende udtalelser* over for private og institutioner om fortolkning af de under kontoret hørende love. Kontoret er herudover *ankeinstans* i alle tilfælde, hvor denne myndighed ikke er henført til særlige institutioner, jfr. foran under III. Endvidere har kontoret *det almindelige tilsyn* med samtlige forannævnte institutioner samt godkender disses budgetter.

Kontoret varetager desuden opgaver i forbindelse med *indgåelse af overenskomster* med fremmede stater vedrørende socialforskningen.

I tilfælde, hvor en instansfølge er angivet i loven, tager kontoret ikke stilling til spørgsmål, der ikke er afgjort af den lavere instans, men videresender sådanne sager til vedkommende myndighed til afgørelse.

2. Beskrivelse vedrørende de enkelte sagsområder.

a. *Sager vedrørende folke-, invalide- og enkepension*. De enkelte kommuner tager stilling til spørgsmålet om tilkendelse af folke- og enkepension, hvorimod spørgsmålet om tilkendelse af invalidepension som nævnt foran under III, A, afgøres af invalideforsikringsretten. Kommunerne beregner størrelsen af pensionerne, og deres afgørelser kan indankes for amtet.

Kontoret virker som ankeinstans vedrørende de af kommunalbestyrelserne i København og Frederiksberg og de af amterne truffne afgørelser. I visse tilfælde er der tillagt socialministeren beføjelse til at dispensere fra enkelte af de i loven fastsatte almindelige betingelser for pension, f. eks. fast bopæl i riget og ophold i landet 1 år forud for pensionsbegæringens indgivelse.

b. *Sygeforsikring*. Som en midlertidig ordning varetages området særskilt af en af kontorets ekspeditionssekretærer på grund af de med gennemførelsen af lov af 10. juni 1960 om den offentlige sygeforsikring forbundne spørgsmål.

I sager om sygeforsikring tages initiativet af direktoratet, sygekasserne eller enkeltpersoner. Kontoret er ankeinstans vedrørende de af sygekassedirektoratet truffne afgørelser. Kontoret godkender overenskomster mellem læger og sygekasser og træffer efter indstilling fra sundhedsstyrelsen og medicinudvalget afgørelse vedrørende visse sager om tilskud til medicin. Endvidere anviser kontoret direktoratet for sygekassevæsenet forskud på statstilskud og resttilskud til sygekasserne.

c. *Ulykkesforsikring m. v.* I sager vedrørende ulykkesforsikring tages initiativet af skadelidte, den forsikringspligtige eller forsikrings-selskabet.

1. kontor er i sager angående lovpligtig ulykkesforsikring ankeinstans vedrørende enkelte af de af ulykkesforsikringsdirektoratet truffne afgørelser og vedrørende visse af de af ulykkesforsikringsrådet i henhold til loven om erstatning til besættelsestidens ofre truffne afgørelser. Konto-

ret godkender endvidere efter indstilling fra direktoratet vedtægter for de anerkendte ulykkesforsikringsselskaber.

d. *Arbejdsløshedsforsikring*. De konkrete sager vedrørende arbejdsløshedsforsikringen rejses normalt af arbejdsløhedskasserne, disses medlemmer eller anvisningskontorerne, der under deres tilsyn med kasserne bliver opmærksomme på urigtige afgørelser. Disse sager indbringes for arbejdsdirektoratet, og 1. kontor er ankeinstans vedrørende enkelte af de af arbejdsdirektoratet

trufne afgørelser. Kontoret er endvidere ankeinstans vedrørende de af arbejdsnavnet trufne afgørelser, om hvilke der ikke er enighed i nævnet.

Kontoret meddeler anerkendelse af nye arbejdsløhedskasser og godkender ændringer i kassernes vedtægter, for så vidt de herved forhøjede udgifter i væsentlig grad vil påhvile statskassen. Yderligere anviser kontoret arbejdsdirektoratet forskud på statstilskud og resttilskud til arbejdsløhedskasserne.

ad III.

2. kontor.

I. Sagsområde.

1. Lov om offentlig forsorg, herunder love for Færøerne om børnebidrag og offentlig forsorg.
2. Love om husmoderafløsning, mælkehjælp m. v.
3. Stadfæstelse af fundatser for legater i velgørende øjemed.

II. Størrelse.

Kontoret beskæftiger 2 akademikere og – sammen med ministeriets sekretariat – yderligere 6 akademikere samt yderligere 3 deltidsbeskæftigede akademikere.

Kontorpersonalet – fælles med sekretariatet – består af 2 heltids- og 4 deltidsbeskæftigede.

Af kontorpersonalet beskæftiges 1 med sags ekspedition.

III. Institutioner, råd, nævn m. v.

Der er ikke under kontoret nævn eller stående udvalg. Af institutioner er der under kontoret socialforskningsinstituttet, hvis virksomhed ikke direkte har noget at gøre med kontorets daglige arbejde. Med hensyn til instituttets personale henvises til redegørelsen vedrørende sekretariatet ad I.

Under kontoret hører socialministeriets konsulent vedrørende husmoderafløsningen.

IV. Beskrivelse.

Kontorets arbejde inden for de nævnte lovgivningsområder består i den sædvanlige *forberedelse* af ny lovgivning og *gennemførelse* i praksis af nylig foretagne lovændringer. Begge dele forudsætter beskæftigelse med andet end det rent juridiske grundlag, således navnlig spørgsmålene om, hvorledes de *institutioner* (alderdomshjem, plejehjem for syge, forsorgshjem m. v.), som loven regner med, skal *tilvejebringes* og *virke*. Der er for tiden under kontoret embedsmandsudvalg, som beskæftiger sig med disse spørgsmål, hvis løsning således forudsætter et *initiativ* fra kontorets side.

Med hensyn til anvendelsen af lovreglerne er kontoret 3. instans (for København og Frederiksberg 2. instans) i almindelige ankesager. Den gennem flere år fulgte linie gående ud på rationalisering og decentralisering har fundet nyt udtryk i den forsorgslov, der skal træde i kraft pr. 1. april 1962. Antallet af sager, der forelægges ministeriet som 3. instans, er ikke så stort, at det giver grundlag for at henlægge den endelige afgørelse til 2. instans, hvortil kommer, at der vel principielt bør være adgang til at forelægge en afgørelse for den øverste instans.

Arbejdet med *legatsager* består foruden i stadfæstelse – og ændring – af fundatser i tilsynet med legaterne og af at forsyne legaternes aktiver med forbudspåtegning og ophævelse af sådan påtegning.

ad IV.

Børneforsorgskontoret.

I. Sagsområder.

- A. Kontorets hovedområde er børne- og ungdomsforsorgen, jfr. lov om børne- og ungdomsforsorg nr. 170 af 31. maj 1961.

- B. Yderligere har kontoret administrationen vedrørende Danmarks sociale Højskole og C. spørgsmål vedrørende fordeling af tipsmidler til formål inden for arbejds- og socialministeriernes område.

II. Kontorets størrelse.

Kontoret beskæftiger 8 heltids- og 4 deltids-beskæftigede akademikere. 1 assistent og 1 kontorassistent er beskæftiget i journalen og 3 kontorassistenter er beskæftiget med maskinskrivning og stenografi. Kontorpersonalet deltager ikke i sagsbehandlingen.

III. Institutioner, nævn m. v.

1. Landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg, jfr. § 84 ff.

Nævnet består af 1 af kongen udnævnt formand, der opfylder betingelserne for at kunne blive landsdommer, direktøren for børne- og ungdomsforsorgen, 2 af folketinget valgte medlemmer og 1 af socialministeren valgt medlem.

Med hensyn til landsnævnets personale henvises til redegørelsen vedrørende socialministeriets sekretariat ad I.

Landsnævnet virker som ankeinstans med hensyn til børneværnsudvalgenes afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet og om afslag på andragender om hjemgivelse af børn samt i visse tilfælde vedrørende beslutninger om, at et barn ikke må fjernes fra et plejehjem. Landsnævnet kan endvidere i begrænset omfang træffe beslutning om børneværnsforanstaltninger i første instans, når det børneværnsudvalg, under hvilket sagen hører, ikke har foretaget det fornødne. Landsnævnets afgørelser som ankeinstans kan i vidt omfang indbringes for domstolene, og det påhviler da landsnævnet at forelægge sagerne for landsretterne, hvilket sker med bistand af kammeradvokaten. Landsnævnet godkender endvidere i visse tilfælde, at for sorgen for unge forlænges ud over pågældendes 18. år.

I medfør af lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn, født uden for ægteskab, administrerer landsnævnet *bidragsfonden*. Landsnævnet bestyrer således fondens midler og indkræver bidraget hos de bidragspligtige samt udbetaler bidrag til de bidragsberettigede. Bidragsfondens overskud anvendes til formål vedrørende børneforsorgen i almindelighed. Anvendelsen i det enkelte tilfælde sker efter socialministerens bestemmelse. Bidragsfondens indtægter er for 1962/63 anslået til ca. 3.000.000 kr. og overskuddet til ca. 1.000.000 kr.

2. Direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen, jfr. § 90 f.

Med hensyn til direktoratets personale hen-

vises til redegørelsen vedrørende socialministeriets sekretariat ad I.

Direktøren har det almindelige overtilsyn med, at for sorgen for børn og unge, anbragt uden for hjemmet, gennemføres på den mest hensigtsmæssige måde.

Direktøren er i henhold til § 91 forpligtet til at yde børneværnsudvalgene vejledning og bistand med hensyn til deres virksomhed, forståelsen af bestemmelserne i børneforsorsloven og ved den enkelte sags behandling. Til at bistå hermed er der rundt omkring i landet ansat 7 børneværnskonsulenter. Han vejleder endvidere statsadvokaterne ved deres behandling af sager om tiltalefrafald og betingede domme.

Størsteparten af direktoratets arbejdsopgaver består i administration vedrørende institutionerne for børne- og ungdomsforsorg. Institutionerne falder i 2 hovedgrupper, institutioner for forebyggende børneforsorg (vuggestuer, børnehaver, fritidshjem, i alt ca. 850 institutioner med i alt ca. 41.000 pladser samt fritids- og ungdomsklubber m. v., i alt 205 klubber m. v.) og opdragelseshjem (i alt 329 med i alt 8.800 pladser, opdelt efter børnenes og de unges alder, køn og vanskeligheder).

Institutioner for børne- og ungdomsforsorg skal have anerkendelse i henhold til §§ 55 og 92 for at blive tilskudsberettigede. Anerkendelsen skal fornyes i tilfælde af f. eks. lederskifte. Anerkendelsen gives af socialministeriet efter indstilling fra direktoratet, der dog er bemyndiget til at meddele fornyede anerkendelser i tilfælde af lederskifte ved flertallet af opdragelseshjemmene og ved samtlige institutioner for forebyggende børne- og ungdomsforsorg. Direktoratet fører pædagogisk, driftsøkonomisk og regnskabsmæssigt tilsyn med institutionerne og skal meddele samtykke til anbringelser i visse opdragelseshjem. Han meddeler endvidere tilladelse til oprettelse og drift af ikke anerkendte institutioner.

Direktoratet forbereder sager om og afgiver via det økonomiske nævn indstilling til socialministeriet om godkendelse af planer for og om støtte til etablering eller forbedring af institutioner for børneforsorg. Direktoratet udarbejder indstilling til socialministeriet via det økonomiske nævn om størrelse af plejepenge og stats-tilskudsprocenter m. v. for visse opdragelseshjem, der fastsættes en gang om året, jfr. § 104, stk. 3. Direktoratet foretager den årlige beregning af driftstilskud til samtlige institutioner på grundlag af indsendte budgetter for det

endelige tilskuds vedkommende på grundlag af regnskaber og anviser tilskud.

3. *Børne- og ungdomsforsorgens økonomiske nævn, jfr. § 81.*

Nævnet består af indtil 11 medlemmer, hvoraf eet skal være bygningskyndigt og udpeges efter forhandling med boligministeriet, og 4 repræsenterer den lokale administration og børneforsorgens organisationer. Til formand for nævnet er beskikket direktøren for børne- og ungdomsforsorgen. Det bemærkes endvidere, at kontorchefen for børneforsorgskontoret og en kontorchef fra finansministeriet er medlemmer. Sekretariatet varetages af 2 embedsmænd i børneforsorgskontoret.

Det påhviler nævnet at fremkomme med indstilling til socialministeren eller i henhold til dennes bemyndigelse at træffe afgørelse angående visse i loven nærmere angivne økonomiske spørgsmål vedrørende børne- og ungdomsforsorgen, navnlig angående større bevillinger og angående fordelingen af ministerens rådighedssummer til institutionerne. Nævnet kan endvidere afæskes erklæring om andre principielle spørgsmål af økonomisk karakter.

4. *Børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske nævn.*

Nævnet består af indtil 6 medlemmer, heraf een repræsentant for landsnævnet, een læge udpeget efter forhandling med sundhedsstyrelsen og een pædagog, udpeget efter forhandling med undervisningsministeriet samt 2 medlemmer, der repræsenterer børneforsorgens organisationer. Til formand for nævnet er beskikket direktøren for børne- og ungdomsforsorgen. Sekretariatet varetages af 2 embedsmænd i direktoratet.

Det påhviler nævnet at fremkomme med erklæring om pædagogiske spørgsmål vedrørende børne- og ungdomsforsorgen, navnlig angående retningslinier for udbygningen af for sorgen og dens institutioner, undervisning og uddannelse på institutionerne, planlægning af forskningsopgaver og statistiske undersøgelser, forslag til uddannelse af ledere og medarbejdere ved institutionerne samt problemer i forbindelse med efterværnet.

Der er til nævnet tilforordnet 2 særlige sagskyndige med hensyn til henholdsvis opdragelseshjem og forebyggende institutioner.

5. *Uddannelsesskoler.*

Barneplejeskolen giver dels en etårig og dels

en videregående 3-årig uddannelse af barneplejersker, der giver adgang til ansættelse som assistenter og barneplejersker på spædbørns-hjem og vuggestuer.

Hindsholm og Jægerspris børneforsorgsseminarier varetager grunduddannelsen af medarbejdere ved almindelige børnehjem og opdragelseshjem for børn samt for ledere af mindre hjem af den nævnte art. Uddannelsen varer 10 måneder.

Skolerne er selvstændige institutioner, der ledes af bestyrelser. De modtager tilskud til driften i medfør af børneforsorgslovens § 129, stk. 1. Tilskudsordningen administreres af direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen.

Skoleudvalget vedrørende børneforsorgsseminarierne, der består af 6 medlemmer samt nogle tilforordnede vedrørende hver af de forskellige uddannelsesformer er rådgivende med hensyn til uddannelsesspørgsmål og træffer afgørelse af visse spørgsmål om optagelse på uddannelsesskolerne, ydelse af vikartilskud og godkendelse af undervisningsplaner. Direktøren for børne- og ungdomsforsorgen er formand for udvalget. Børneforsorgskontorets kontorchef er medlem af udvalget og en fuldmægtig i kontoret dets sekretær.

6. *Børneforsorgens pensionskasse, jfr. § 129, stk. 2.*

Kassen er en selvejende institution, der sorterer direkte under socialministeriet. Den ledes af en bestyrelse på 6 medlemmer, hvoraf 2 er udpeget af socialministeren og en af finansministeren, og 3 af medlemmerne er valgt på pensionskassens generalforsamling som repræsentanter for henholdsvis forstanderne ved opdragelseshjemmene, medarbejderne ved opdragelseshjemmene og personalet ved de forebyggende institutioner. Direktøren for børne- og ungdomsforsorgen er formand for bestyrelsen og børneforsorgskontorets kontorchef medlem. En række af bestyrelsens beslutninger skal godkendes af socialministeriet, f. eks. optagelse af ved andre sociale institutioner end børneforsorgens ansatte, om optagelse af personer, der er fyldt 40 år, og om overgang til eller fra andre pensionsområder.

7. *Kontaktudvalget mellem socialministeriet og undervisningsministeriet vedrørende ungdomsklubber.*

Udvalget, der består af 2 repræsentanter for undervisningsministeriet og 2 repræsentanter for

socialministeriet, har til opgave at koordinere klubvirksomheden i henhold til henholdsvis børneforsorsgsloven og ungdomsskolelovgivningen. De 2 repræsentanter for socialministeriet er direktøren for børne- og ungdomsforsorgen og børneforsorgskontorets kontorchef. Udvalget ledes af sidstnævnte, og en sekretær fra kontoret er sekretær for udvalget.

8. *Danmarks sociale Højskole.*

Højskolen er en selvejende institution, der ledes af en bestyrelse, og som i øvrigt sorterer direkte under socialministeriet. Den har dels en afdeling for en 3-årig uddannelse af socialrådgivere, dels en afdeling for den videregående uddannelse inden for børneforsorgen også kaldet børneforsorgens fortsættelsesseminarium. En afdeling af skolen i Århus har kun socialrådgiveruddannelse.

IV. De enkelte sagsområder.

A. Børne- og ungdomsforsorgen, jfr. lov nr. 170 af 31. maj 1961 om børne- og ungdomsforsorg.

Børne- og ungdomsforsorgen består dels i støtteforanstaltninger over for det enkelte barn i dets eget hjem, dels i institutioner for forebyggende børne- og ungdomsforsorg, d. v. s. vuggestuer, fritidshjem, børnehaver, ungdomsklubber m. v. samt rådgivningsklinikker for børn og dels endelig i opdragelseshjem for børn og unge.

De direkte støtteforanstaltninger varetages i første række af de kommunale børne- og ungdomsværn, der træffer beslutning om iværksættelse af støtteforanstaltninger og udøver denne, eventuelt gennem institutionerne. Administrationen af institutionerne varetages direkte af institutionernes bestyrelser eller tilsynsråd (for kommunale institutioners vedkommende kommunale organer), men under tilsyn og vejledning af direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen.

Om socialministeriets opgaver – udover arbejdet med forberedelse af lovforslag – kan oplyses følgende:

1. *I forhold til de lokale myndigheder,* nemlig de kommunale børneværn.

Det påhviler socialministeriet

- a) at udarbejde almindelige vejledninger (cirkulære m. v.), medens vejledningen i enkelt-sager påhviler direktoratet;
- b) at virke som ankeinstans (uden for Køben-

havn og Frederiksberg med amterne som melleminstans) for afgørelser truffet af børneværnene vedrørende plejetilsyn, plejetilladelser, forebyggende foranstaltninger m. v., det vil sige bortset fra afgørelser vedrørende anbringelse uden for hjemmet, der indankes for landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg;

- c) at virke som ankeinstans (med amterne som melleminstans, i København overpræsidenten) for afgørelser truffet af de sociale udvalg om størrelsen af forældrenes bidrag til børn under børneforsorg;
- d) at afgøre spørgsmål om uenighed mellem kommunerne om de dem påhvillende forpligtelser i henhold til børneforsorsgsloven (uden for København og Frederiksberg med amterne som melleminstans);
- e) som den øverste administrative myndighed vedrørende børne- og ungdomsforsorgen tager ministeriet stilling til klager over børneværnenes fremgangsmåde ved behandlingen af sagerne.

2. *I forhold til institutionerne for børne- og ungdomsforsorg.*

Institutionerne falder som tidligere nævnt i 2 grupper, institutioner for forebyggende børneforsorg, der modtager tilskud fra staten og vedkommende kommune med i loven fastsatte procenter (i alt 70–80 %, for klinikkerne 90 %), og opdragelseshjemmene, der tilskudsmæssigt falder i 3 grupper:

statshjemmene (i alt 6), hvis økonomi helt hviler i staten, og hvis medarbejdere er tjenestemænd;

de underskudsdekkede hjem (i alt ca. 70), hvis godkendte underskud dækkes af staten;

procenttilskudshjemmene (i alt ca. 250), der modtager tilskud med en for hvert år fastsat, efter hjemmenes art varierende procent, medens resten af udgifterne forudsættes dækket af plejeforbrug, der ligeledes fastsættes årligt.

Administrationen af statshjemmene og den statslige administration vedrørende de øvrige hjem varetages af direktoratet, jfr. afsnit III.

Der påhviler dog socialministeriet følgende opgaver:

- a) Fastsættelse af almindelige retningslinier for institutionernes indretning, for bestyrelsesforholdene ved institutionerne, for personalets ansættelsesforhold, for de pædagogiske metoder i institutionerne m. v. Sådanne ret-

ningslinier fastsættes undertiden på grundlag af udvalgsarbejde, undertiden efter indstilling fra direktoratet og et af nævnene.

b) Udarbejdelse af forslag til finanslov og til-lægsbevillingslov for statens udgifter til in-stitutionerne på grundlag af udkast og op-lysninger fra direktoratet.

c) (Byggesager). Socialministeriet skal godken-de planer for opførelse af nye institutioner og større ombygninger. Ved større arbejder inden for opdragelseshjemmene kræves der i almindelighed finanslovbevilling. Sager herom ekspederes af socialministeriet efter indstilling af direktoratet og nævnet. Større byggearbejder vedrørende forebyggende in-stitutioner gennemføres oftest med lån efter byggestøttelovgivningen. Socialministeriet af-giver anbefaling over for boligministeriet.

Mindre byggearbejder finansieres i vidt omfang af de socialministeren bevilgede råd-ighedssummer efter § 56, stk. 5, og § 105, stk. 1 og 2. Bevilling af rådighedssummerne kan inden for grænser på 10.000 og 15.000 kr. til de enkelte arbejder og anskaffelser gives af det økonomiske nævn efter indstil-ling af direktoratet. Bevillingerne på beløb derover gives af socialministeriet efter ind-stilling fra direktoratet og det økonomiske nævn.

d) (Anerkendelse). Alle institutioner for bør-ne- og ungdomsforsorg skal have anerken-delse af socialministeriet for at kunne mod-tage tilskud i henhold til loven. Men i over-ensstemmelse med den socialministeriet i lovens § 55 og § 92 givne bemyndigelse er fornyede anerkendelser af forebyggende institutioner ved lederskifte fuldt ud og af opdragelseshjem i vidt omfang ved social-ministeriets skrivelse af 26. september 1958 henlagt til direktoratet. Kun sager om leder-skifte ved de hjem, der fuldt ud får deres underskud dækket af statskassen (ca. 70) samt statshjemmene skal forelægges social-ministeriet. Direktoratet kan efter den givne bemyndigelse ligeledes meddele afslag på ansøgninger om meddelelsesanerkendelse, foretage konstitution af ledervikarer og til-bagekalde meddelte anerkendelser samt fast-sætte børnetallet i institutionerne.

e) (Personalesager). Socialministeriet godken-der efter forhandling med finansministeriet normeringsplaner for personalet ved institu-tionerne og fastsætter de almindelige regler om løn- og pensionsforhold samt uddannel-

ses- og ansættelsesforhold, ligesom forhand-linger med medarbejdernes organisationer om generelle lønspørgsmål, om arbejdstid m. v. føres af socialministeriet. Sagerne ved-rørende de enkelte medarbejdere ved insti-tutionerne behandles derimod i direktoratet, bortset fra ansættelse af ledere og medarbej-dere ved statens opdragelseshjem, der fore-lægges socialministeriet (udnævnes af mini-steren, eventuelt kongen) og bortset fra de tilfælde, hvor der ønskes en særordning. Endvidere forelægges sager om understøttelse til ikke pensionsberettigede afgående med-arbejdere for socialministeriet.

f) (Tilskud m. v.). Socialministeriet fastsætter en gang om året takster for plejepenge ved opdragelseshjemmene og satser for procent-tilskud for statstilskud til procenttilskuds-hjemmene. Ministeriet tager endvidere i tvivlstilfælde stilling til, om en udgift er tilskudsberettigende samt fastsætter vejleden-de takster for børns ophold i forebyggende institutioner. Regnskabsgennemgang og an-visning af tilskud sker i direktoratet.

g) Socialministeriet beskikker tilsynsråd ved de opdragelseshjem, der modtager underskuds-dækning, samt statshjem.

h) Såfremt der klages over direktoratets afgø-relser eller behandling af en sag, vil spørgs-målet kunne forelægges socialministeriet.

3. I forhold til uddannelsesskolerne.

Skolerne, der modtager underskudsdekning, står under direkte tilsyn af direktoratet.

Afgrænsningen til direktoratet er omtrent som for institutionerne for børneforsorg.

4. Andre opgaver vedrørende børne- og ungdomsforsorgen.

Ministeriet skel meddele anerkendelse til foreninger for børneforsorg, der driver en del af de private opdragelseshjem, og som endvidere gør en indsats for anbringelse af børn i pleje-hjem og for at føre tilsyn med sådanne børn. Disse foreninger modtager tilskud af staten, hvorom der må forhandles med foreningerne, og som søges på de årlige bevillingslove.

Bidragssonden administreres som nævnt af landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg, men socialministeriet skal bevilge de enkelte ud-betalinger af bidragssondens overskud som regel efter indstilling fra landsnævnet, fra direk-toratet for børne- og ungdomsforsorgen eller det økonomiske nævn.

For så vidt angår børneforsorgens pensionskasse henvises til afsnit III vedrørende de enkelte institutioner.

Med hensyn til legater vedrørende formål inden for børne- og ungdomsforsorg behandler børneforsorgskontoret spørgsmål om stadfæstelse af fundatser, forståelse af stadfæstede fundatser og udnævnelse af revision og ekspedition af revisorudtalelsen.

Som det vil ses, starter størsteparten af de konkrete sager vedrørende institutionerne i direktoratet eller på det lokale plan og kommer til ministeriet fra direktoratet eller et af nævnene.

For *de almindelige eller principielle sager* er forholdet mindre klart, idet en væsentlig del af disse sager rejses i ministeriet eller over for ministeriet. Ministeriet vil herefter oftest ud-

bede sig en udtalelse fra direktoratet eller et af nævnene.

B. Danmarks sociale Højskole.

Den sociale Skole sorterer som nævnt direkte under socialministeriet, hvilket vil sige, at ministeriet behandler budgetspørgsmål, personale-sager og tilskud til elevernes vikarudgifter og godkendelse af uddannelsesplaner m. v.

C. Tipssager.

Under børneforsorgskontoret hører alle sager om tilskud af tipsmidlerne til formål inden for arbejds- og socialministeriernes område. Det drejer sig om ca. 100 sager om året, i hvilke kontoret indhenter udtalelse fra vedkommende ressortkontor, og når udtalelsen er fremkommet, udarbejder kontoret samlet svar til finansministeriet.

ad V. 4. kontor.

I. Sagsområde.

1. Sager angående spørgsmål om betaling i anledning af ophold på særforsorgsinstitutioner.
2. Kritisk revision af Københavns og Frederiksberg kommuners sociale regnskaber samt beregning af de de nævnte kommuner tilkommende forskud og resttilskud på statsrefusion.
3. Tilsyn med kommunernes sociale forvaltning, herunder med regnskabsaflæggelsen og revisionen.
4. Kontrol med og kontering i statsregnskabet af de af amterne foretagne anvisninger af forskud på statsrefusion og af resttilskud samt udarbejdelse af materialet til brug ved den mellemkommunale refusion.
5. Principiel behandling af alle refusionsspørgsmål samt spørgsmål om kontering i kommunernes sociale regnskaber.
6. Udarbejdelse af materiale til kommunernes regnskabsaflæggelse m. v.
7. Budgettering af udgifter, der er genstand for sædvanlig refusion fra statskassen og i henhold til loven om ophævelse af den fælleskommunale udligningsfond.

II. Størrelse.

I kontoret beskæftiges normalt 7 heltidsbeskæftigede akademikere samt 2 overassistenter,

8 heltidsbeskæftigede assistenter, hvoraf den ene overvejende er beskæftiget som telefondame, og 4 halvdagsbeskæftigede assistenter. Af kontorpersonalet deltager 3 af de halvdagsbeskæftigede i lettere sagsbehandlinger, hvilke overrefere-res af overassistenterne, som endvidere selvstændigt reviderer Københavns og Frederiksberg kommuners sociale regnskaber.

III. Institutioner, nævn, råd m. v. Ingen.

IV. Beskrivelse.

1. 4. kontor er ankeinstans i forhold til amterne i sager angående spørgsmål om betaling i anledning af ophold under særforsorg, jfr. § 16 i lov nr. 169 af 31. maj 1961 om offentlig forsorg (i det følgende betegnet som OF), der i sin helhed træder i kraft den 1. april 1962.

Afgørelser om betaling (OF, § 15) træffes i de heromhandlede sager på grundlag af institutionernes indberetninger om indlæggelse, udskrivning, flytning etc., af de sociale udvalg med amtet og socialministeriet som ankeinstanser. Afgørelser truffet af Københavns og Frederiksberg kommuner indankes dog direkte for socialministeriet, jfr. OF § 16, stk. 1, 2. pkt.

Amterne har til opgave at kontrollere, at udvalgenes afgørelser er rigtige (og får som følge heraf de samme indberetninger som de sociale udvalg), at føre kontrol med, at den betaling,

der er pålagt ifølge resolution, inddrives, samt med, at udvalgene efter forud indhentet erklæring fra direktoratet for sygekassevæsenet træffer afgørelse om anvendelsen af en patients invalide- eller folkepension (invalide- og folkepensionslovens § 17). Dette arbejde, der indtil 1. april 1962 udføres i ministeriets 4. kontor, vil fortsat henhøre under kontorets forretningsområde for så vidt angår Københavns og Frederiksberg kommuner.

2. Revisionen af Københavns og Frederiksberg kommuners sociale regnskaber (jfr. OF § 125) udføres ved besøg i kommunerne af kontorets overassistenter. I Københavns kommune aflægges tillige besøg på samtlige socialkontorer og distriktsygekasser. Hvis forholdene gør det nødvendigt, deltager en af kontorets juridisk uddannede medarbejdere i revisionsbesøgene. Arbejdet udføres i perioden 1. juli til ca. 1. december og beslaglægger overassistenternes halve arbejdstid i denne periode. Revisionen, der foretages på grundlag af en af 4. kontor i samråd med 3. revisionsdepartement udarbejdet instruks, omfatter ikke revisionen af tildelinger af invalide- og folkepension (bortset fra folkepensionens mindstebeløb), idet disse opgaver varetages af dertil af ministeriet særligt udpegede revisorer. Over den stedfundne revision aflægges revisorerne skriftlig beretning, der tjener som grundlag for kontorets årlige decision vedrørende de to kommuners regnskaber.

3. 4. kontor fører det almindelige tilsyn med kommunernes sociale forvaltning, derunder med regnskabsaflæggelsen og revisionen, som det i henhold til forsorgslovens § 125 påhviler socialministeriet at varetage.

Tilsynet varetages dels ved gennemsyn af revisionsberetninger, der een gang årligt modtages fra amterne, og dels gennem tilsynsbesøg i kommunerne foretaget af tilsynshold bestående af 2 tjenestemænd (2 juridisk uddannede medarbejdere eller 1 jurist og 1 overassistent).

Ved tilsynene er repræsentanter for amt og amtsrevision til stede, og der udøves herunder en omfattende konsulentvirksomhed for kommunerne og amterne vedrørende den disse påhvillende sociale forvaltning. Det er pålagt kontoret, at samtlige landkommuner skal være besøgt mindst een gang og samtlige købstadskommuner mindst 2 gange over 10-årige perioder, men hyppigere besøg må aflægges i en del kommuner, hvis forvaltning konstateres ikke at være tilfredsstillende. Den nu løbende periode be-

gyndte den 1. april 1953. Denne ordning har imidlertid kun med stor vanskelighed kunnet gennemføres med det til rådighed værende personale, og tilsynsrejser har derfor måttet tilrettelægges lejlighedsvis, når kontorets arbejde tillod dette. På indeværende tidspunkt, hvor der kun er lidt over et år tilbage af den løbende tilsynsperiode, er alle købstadskommunerne og godt 70 % af landkommunerne besøgt.

4. Kontrol med og kontering i statsregnskabet af de af amterne foretagne anvisninger af forskud på statsrefusionen og af resttilskud samt udarbejdelse af materiale til brug ved den mellemkommunale refusion henhører under 4. kontor, jfr. nærmere socialministeriets cirkulære af 22. december 1961, idet det dog bemærkes, at selve pengeanvisningen sker ved amtets foranstaltning, bortset fra anvisninger til Københavns og Frederiksberg kommuner.

4. kontor udarbejder – med bistand af 2 tjenestemænd i det statistiske departement – og udsender til kommunerne den årlige opgørelse over udgifter, der skal gøres til genstand for mellemkommunal refusion, jfr. forsorgslovens § 123 og invalide- og folkepensionslovens § 30, beregningen af de kommunerne tilkommende tilskud til lov nr. 25 af 5. februar 1958 om ophævelse af den fælleskommunale udligningsfond, beregning og anvisning af forskud og resttilskud på statsrefusion af sociale udgifter til Københavns og Frederiksberg kommuner, postering af de af amterne udbetalte forskud og resttilskud på statsrefusion og lign. regnskabsmæssige opgørelser.

5. Alle spørgsmål om nye refusionsordninger forelægges 4. kontor til udtalelse og juridisk-teknisk behandling fra de respektive ressortkontorer, og 4. kontor behandler – om fornødent efter forhandling med vedkommende ressortkontor – samtlige de sager, hvori der af et amt eller en kommune rejses spørgsmål om den rette kontering i det sociale regnskab af en udgift.

6. Det i ministeriets cirkulære af 22. december 1961 afsnit IV omhandlede regnskabsmateriale, der danner grundlag for førelsen af de sociale regnskaber og for revisionen, udarbejdes for hvert regnskabsår af 4. kontor, der for så vidt angår spørgsmål vedrørende socialstatistikken samarbejder med ministeriets økonomiske-statistiske konsulenter og det statistiske departement. Kontoret yder endvidere i betydeligt omfang de forskellige bogføringsfirmaer og blanketforlag vejledning med hensyn til op-

stillingen af de fornødne regnskabskort og blanketter m. v.

7. Væsentligst på grundlag af beregninger foretaget af ministeriets økonomiske-statistiske konsulent udarbejdes budgetforslag til bevillingslove vedrørende udgifter, der afholdes af

kommunerne og som er genstand for refusion fra staten, uanset om disse lovbestemmelser vedrører udgifter, der materielt set henhører under andre kontorer i ministeriet, idet statstilskudene, jfr. ovenfor under 4, alle posteres i statsregnskabet af 4. kontor.

ad VI. 5. kontor.

I. Sagsområder.

1. Arbejderbeskyttelseslovgivningen.
2. Ferieloven.
3. Mødrehjælpsinstitutionerne.
4. Funktionærloven.
5. Medhjælperloven.
6. Tipstilskud til husmoderferie.

II. Størrelse.

I kontoret beskæftiges 6 faste og 2 deltidsbeskæftigede akademikere samt 2 assistenter, af hvilke den ene i begrænset omfang deltager i sagsbehandlingen, og 1 kontorassistent. Socialministeriets økonomiafdeling yder bistand i budget- og regnskabssager vedrørende mødrehjælpsinstitutionerne.

Det bemærkes, at kontoret i begyndelsen af 1961 afgav en halvdagsbeskæftiget ekspeditionssekretær uden erstatning, og at dette kun kunne lade sig gøre, fordi det med det tilbageværende personale var muligt at omlægge arbejdsgangen med afvigelse i vidt omfang fra det sædvanlige referent-overreferent-system.

III. Institutioner, råd, nævn m. v.

1. Direktoratet for arbejdstilsynet.

Direktoratet for arbejdstilsynet er oprettet i henhold til lov om arbejde i fabrikker m. m. af 11. april 1901, jfr. nu lov nr. 226 af 11. juni 1954 om almindelig arbejderbeskyttelse § 47.

Direktoratet for arbejdstilsynet fører tilsyn med overholdelsen af loven om almindelig arbejderbeskyttelse, loven om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed og loven om arbejderbeskyttelse inden for landbrug, skovbrug og gartneri og de i henhold til disse love udstedte forskrifter.

Endvidere påhviler administrationen af ferieloven direktoratet.

Om direktoratets opbygning, se under redegørelsen vedrørende sekretariatet ad I.

Under direktoratet sorterer statens institut for arbejdshygiejne, der beskæftiger ialt 12 medarbejdere, heraf 2 akademikere.

2. Arbejdsrådet.

Arbejdsrådet er oprettet i henhold til lov om arbejde i fabrikker m. m. af 11. april 1901, jfr. nu lov nr. 226 af 11. juni 1954 om almindelig arbejderbeskyttelse § 61.

Rådet har til opgave efter anmodning at afgive udtalelser over for socialministeriet og direktoratet for arbejdstilsynet angående arbejderbeskyttelsessager. Rådet kan endvidere på eget initiativ optage sager til drøftelse, der falder inden for arbejderbeskyttelseslovgivningen og udtale sig om dem såvel over for regeringen som over for arbejdstilsynet. Rådet er navnlig berettiget til over for socialministeriet at fremsætte ønsker og forslag vedrørende lovgivningen om arbejderbeskyttelse.

Arbejdsrådet, der har ialt 21 medlemmer, består af en af kongen udnævnt formand, en læge, en professor ved Danmarks tekniske Højskole, 8 arbejdsgivere, 8 arbejdere og 2 funktionærer. Endvidere deltager en repræsentant for socialministeriet, direktøren for arbejdstilsynet og direktøren for ulykkesforsikringen i møderne uden stemmeret.

3. Ferieudvalget.

Ferieudvalget er oprettet i henhold til § 9, stk. 4, i ferieloven af 31. marts 1953.

Udvalget har til opgave at bistå socialministeriet ved administrationen af feriefonden samt at virke for den størst mulige spredning af ferierne. Udvalget er derhos rådgivende for socialministeriet i lovgivningsanliggender.

Udvalget, der har ialt 9 medlemmer, består af repræsentanter for socialministeriet (formanden), direktoratet for arbejdstilsynet, forvaltningen af feriemærkesystemet (d.v.s. generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet), Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i

Danmark, De samvirkende Fagforbund, Fællesrepræsentationen for Dansk Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger, Turistforeningen for Danmark, Dansk Folke-Ferie og Fri-luftsrådet.

4. Mødrehjælpsinstitutionerne.

Mødrehjælpsinstitutionerne er som offentlige institutioner oprettet ved lov af 10. marts 1939 om mødrehjælpsinstitutioner, jfr. nu bekendtgørelse af 24. august 1956 af lov om mødrehjælpsinstitutioner.

Mødrehjælpsinstitutionerne har til formål at yde svangre kvinder bistand m. v. med hensyn til deres svangerskab. Institutionerne medvirker endvidere til undersøgelse af, om betingelserne for afbrydelse af svangerskab foreligger, hvorefter afgørelse træffes af de i mødrehjælpslovens § 6 A, stk. 1, omhandlede samråd.

Der findes for tiden ialt 9 mødrehjælpsinstitutioner samt 7 filialkontorer med et samlet personale på 317, af hvilke 37 har akademisk uddannelse. Herudover er til institutionerne knyttet et antal deltidsbeskæftigede medarbejdere, hovedsagelig læger. Hver institution ledes af en bestyrelse.

5. Mødrehjælpens tilsynsråd.

Mødrehjælpens tilsynsråd er oprettet i henhold til lov af 23. juni 1956, jfr. bekendtgørelse af 24. august 1956 af lov om mødrehjælpsinstitutioner § 12.

Tilsynsrådet har til opgave at følge mødrehjælpens virksomhed og at udtale sig i spørgsmål af principiel natur, som forelægges det af socialministeren. Rådet kan selv rejse spørgsmål til drøftelse og indgive forslag til ændringer af de gældende lovbestemmelser eller den praktiske udførelse af disse.

Tilsynsrådet har ialt 14 medlemmer, nemlig foruden formanden (departementschefen i socialministeriet), 4 medlemmer af folketinget og repræsentanter for amtsrådsforeningen, Den danske Købstadforening og Københavns kommunalbestyrelse, Den almindelige danske Lægeforening samt for finansministeriet, indenrigsministeriet, justitsministeriet, socialministeriet og sundhedsstyrelsen.

6. Nævnet angående svangerskabsafbrydelse.

Nævnet angående svangerskabsafbrydelse er oprettet ved lov af 23. juni 1956, jfr. bekendtgørelse af 24. august 1956 af lov om mødrehjælpsinstitutioner § 6 A, stk. 3.

Nævnet har til opgave at følge samrådernes

virksomhed og gennem rådgivning over for disse at virke for en ensartet praksis i sager angående svangerskabsafbrydelse.

Nævnet består af en socialpraktiker, en speciallæge i psykiatri og en speciallæge i gynækologi eller kirurgi. Der er udpeget en suppleant for hvert af medlemmerne.

IV. De enkelte sagsområder.

1. Arbejderbeskyttelseslovgivningen.

Socialministeriet er øverste rekursinstans i sager vedrørende arbejderbeskyttelseslovgivningen.

5. kontor behandler sager, i hvilke afgørelse er truffet af direktøren for arbejdstilsynet, og som i henhold til de tre arbejderbeskyttelseslove af 11. juni 1954 indankes for ministeriet til endelig afgørelse. Der indhentes en udtalelse over sagen fra direktoratet for arbejdstilsynet, såfremt en sådan ikke allerede foreligger, og derpå fra arbejdsrådet, hvorefter ministeriet træffer afgørelse i sagen.

Ved de tre arbejderbeskyttelseslove er der endvidere i en lang række tilfælde tillagt socialministeren beføjelse til i enkelttilfælde at dispensere fra lovenes forskrifter.

De af kontoret behandlede dispensationsandragender vedrører hovedsagelig arbejderbeskyttelseslovgivningens bestemmelser om udgangsveje fra arbejdsstedet, om loftshøjde i arbejdslokaler og om forbud mod søn- og helligdagsarbejde. Andragender fremsendes almindeligvis gennem direktoratet for arbejdstilsynet med dettes udtalelse. Der indhentes derpå en erklæring fra arbejdsrådet, hvorefter ministeriet træffer afgørelse i sagen.

Afgørelse i de nævnte grupper af sager træffes som regel på kontorchefplanet, normalt derved, at den renskrevne afgørelse lægges til kontorchefens underskrift; i sager af principiel eller politisk karakter indhentes ministerresolution.

Ud over de nævnte opgaver påhviler det kontoret at forberede og gennemføre lovgivningsarbejde og at udfærdige bekendtgørelser og cirkulærer m. v. i medfør af de tre arbejderbeskyttelseslove af 1954. Ikke mindst arbejdet med revision af ældre og udfærdigelse af nye administrative retsregler er særdeles omfattende.

Endelig udarbejder kontoret budgetforslag for direktoratet for arbejdstilsynet, arbejdsrådet og det kommunale maskintilsyn, ligesom kontoret varetager anvisning af refusion til amts- og købstadkommuner af udgifter vedrørende det kommunale maskintilsyn.

2. Ferieloven.

Socialministeriet er rekursinstans i sager vedrørende ferieloven.

5. kontor behandler og træffer afgørelse i sager angående ferielovens område, i hvilke afgørelse er truffet af direktøren for arbejdstilsynet, og som i medfør af ferielovens § 1, stk. 3, indankes for ministeriet.

Endvidere behandler kontoret sager om godkendelse af ferieoverenskomster for fag eller faglige områder, der i medfør af ferielovens § 6, stk. 2, ønskes ført uden for ferieloven. Der indhentes en erklæring fra direktoratet for arbejdstilsynet.

For kontorets afgørelser gælder de samme principper som angivet under IV. 1.

Herudover påhviler det kontoret at forberede og gennemføre lovgivningsarbejde, og at udarbejde administrative bestemmelser i medfør af ferieloven.

Kontoret behandler videre efter høring af ferieudvalget andragender om tilskud af feriefonden til ferieformål, ligesom anvisning af feriefondens midler foregår gennem kontoret. Endelig påhviler det kontoret at bestyre feriefondens midler, herunder at foretage indkøb og salg af obligationer m. v. samt at udarbejde budget vedrørende feriefonden.

3. Mødrehjælpsinstitutionerne.

Den daglige administration af de mødrehjælpsinstitutionerne ved mødrehjælpsloven pålagte opgaver varetages af de enkelte institutioner og disses bestyrelser.

Kontoret udarbejder på grundlag af de enkelte institutioners bidrag samlede budgetforslag for mødrehjælpen og tager herunder stilling til, i hvilket omfang ansøgningerne om bevillinger bør nyde fremme. Kontoret foretager efter regnskabsårets udløb gennemgang af institutionernes regnskaber og udarbejder bidrag til beretning til brug for statsrevisorerne.

Kontoret udarbejder på grundlag af institutionernes indstillinger normeringsforslag for institutionerne, ligesom kontoret behandler mødrehjælpsens personalesager.

Kontoret behandler endvidere sager vedrørende leje af lokaler eller køb af fast ejendom samt sager vedrørende inventarindkøb i det omfang, hvori disse kræver særskilt forelæggelse for bevillingsmyndighederne.

Af øvrige sager, der behandles af kontoret, kan nævnes beskikkelse af medlemmer af de ved institutionerne nedsatte samråd, sager ved-

rørende licitationsordninger, godkendelse af kurser m. v.

Endelig behandler kontoret principielle sager vedrørende administrationen af mødrehjælpsloven, herunder sager vedrørende fastsættelse af retningslinier for ydelse af hjælp i medfør af mødrehjælpsloven. Alle sådanne vigtigere sager forelægges først i mødrehjælpsens tilsynsråd til udtalelse.

Det kan i denne forbindelse bemærkes, at forvaltningsnævnets sekretariat i sin i april 1958 afgivne rapport vedrørende gennemgangen af mødrehjælpsinstitutionernes organisation og administration har fremsat forslag om oprettelse af et fællessekretariat for mødrehjælpsinstitutionerne. Et sådant fællessekretariat skulle efter forslaget have til opgave at koordinere institutionernes arbejde samt at varetage en række fællesopgaver vedrørende statistik, adoption, uddannelseshjælp, udarbejdelse af fællesblanketter, foretagelse af fællesindkøb m. v. Til fællessekretariatet tænkte endvidere henlagt visse af de opgaver, der varetages af socialministeriet.

Mødrehjælpsens tilsynsråd fandt imidlertid ikke tilstrækkeligt grundlag for oprettelse af et sådant fællessekretariat, hvorved tilsynsrådet bl. a. tog i betragtning, at oprettelse af et fællessekretariat ville medføre ikke ubetydeligt øgede udgifter.

Socialministeriet fandt derefter, at man ikke for tiden burde søge den nuværende ordning ændret. Det bemærkes i denne forbindelse, at kun et meget beskedent antal af de i socialministeriet behandlede sager skønnes endeligt at kunne henlægges til et fællessekretariat. Derimod vil langt de fleste af de pågældende sager kunne forberedes i et fællessekretariat. Den endelige afgørelse vil imidlertid, da der som regel vil foreligge bevillingsspørgsmål, alene kunne træffes af socialministeriet efter forelæggelse for bevillingsmyndighederne.

4. Funktionærloven.

Funktionærloven henlægger ikke afgørelser til socialministeriet. Loven medfører imidlertid en del henvendelser, som oftest telefoniske, til 5. kontor. Over for ministerier afgiver kontoret uforbindende udtalelser om lovens forståelse, medens man over for private afslår at udtale sig.

5. Medhjælperloven.

Arbejde med at forberede den ny medhjælperlov af 31. maj 1961 har i perioder i de se-

nere år lagt beslag på 5. kontor, og specielt i det sidste halve år inden lovens vedtagelse. Lov'en giver socialministeriet hjemmel til at fastsætte regler for direktoratet for arbejdstilsynets tilsyn med medhjælperværelser, men henlægger iøvrigt ikke afgørelser til socialministeriet. Såvel den tidligere som den nu vedtagne medhjælperlov har imidlertid forårsaget adskillige henvendelser, oftest telefoniske, til kontoret.

6. *Tipstilsbud til husmoderferie.*

5. kontor administrerer den bevilling, der af tipsmidlerne stilles til rådighed til fordeling blandt en række institutioner, der varetager arbejde med udsendelse af husmødre på ferieophold. Kontoret gennemgår regnskaber for de modtagne tilskud og påser, at disse er aflagt i overensstemmelse med de fastsatte retningslinier.

ad VII.

Afdelingen for internationalt socialpolitisk arbejde.

I. Sagsområder.

1. Sager vedrørende Danmarks stilling som medlem af Den internationale Arbejdsorganisation (ILO).
2. Spørgsmål vedrørende socialpolitikken og arbejdsmarkedet i forbindelse med eventuel dansk tilslutning til Det europæiske økonomiske Fællesskab.
3. Sager vedrørende sociale spørgsmål hidrørende fra Danmarks medlemskab af De forenede Nationer, af Europarådet, af NATO og af OECD.
4. Sager vedrørende sociale spørgsmål i forbindelse med Danmarks deltagelse i nordisk samarbejde, herunder Nordisk Råd, Den nordiske socialpolitiske Komité samt dennes underkomiteer, hvoriblandt skal nævnes underudvalget vedrørende ILO-konventioner.
5. Danmarks forhold til det internationale flygtningearbejde, herunder Danmarks medlemskab af ICEM (Intergovernmental Committee for European Migration), og sociale spørgsmål i forbindelse med Danmarks medlemskab af eksekutivkomiteen for FN flygtningehøjkommissær UNHCR og Europarådets særlige repræsentant i flygtningespørgsmål samt deltagelse i Dansk Flygtningehjælps arbejde.
6. Samarbejde med De forenede Nationer og ILO om modtagelse af sociale stipendiater i de skandinaviske lande samt modtagelse og vejledning af disse ved ophold i Danmark. Udvælgelse og udsendelse af danske eksperter til udviklingslandene i samarbejde med FN og ILO for så vidt angår de områder, der hører under arbejds- og socialministeriets område, organisering af programmer for udvekslingsstipendiater under FN's og ILO's program herom. Deltagelse

i det arbejde, der varetages af Regeringsudvalget for teknisk Bistand.

7. Internationalt socialpolitisk samarbejde i almindelighed, herunder formidling til og fra udlandet af oplysninger om socialpolitik og den sociale lovgivning, herunder samarbejde med private internationale organisationer, samt varetagelse af vejledning for udenlandske besøgende privatpersoner, der søger oplysning om sociale forhold i Danmark.
8. Afdelingen forestår udarbejdelsen af fremmedsproglige redegørelser om sociale forhold i Danmark.
9. Endelig udarbejder afdelingen finanslovforslag vedrørende afdelingens konto på finansloven.

II. Størrelse.

Afdelingen beskæftiger 3 heltids- samt 3 deltidsskæftigede akademikere. Endvidere er der til afdelingen knyttet 1 journalfører (overassistent) samt 1 assistent, som deles med ministeriets sekretariat. Afdelingen har stenograf- og maskinskrivningsmedhjælp fælles med ministeriets 1. kontor.

Man har i videst muligt omfang undgået den sædvanlige referent-overreferent ordning og tildelt hver medarbejder sit selvstændige område.

Vedkommende overassistent, der tillige har translatoruddannelse, varetager størsteparten af oversættelsesarbejdet til eller fra fremmede sprog. En væsentlig del af korrespondancen på fremmede sprog udarbejdes direkte af medarbejderne.

Som følge af, at afdelingens nuværende chef tidligere har været chef i socialministeriets 1. kontor, varetager denne kontorchef forretningerne vedrørende socialforsikringsoverenskomster med fremmede lande.

III. Institutioner, råd, nævn m. v.

1. *Den nordiske social-politiske Komité.*

I den svensk-danske konvention af 18. november 1946 om formidling af arbejdskraft indeholdes en bestemmelse om, at der til gennemførelse af øget gensidighed inden for den nordiske socialforsikring og anden sociallovgivning etableres et stående udvalg, til hvilket hver regering udpeger 2 medlemmer. 1 en samtidig gennemført protokol anføres, at de øvrige nordiske lande kan tiltræde udvalget. Udvalgets opgave er at afgive indstilling om sådanne ændringer i eller tilføjelser til vedkommende landes sociale lovgivning og administrative praksis, som måtte skønnes hensigtsmæssige med henblik på at tilvejebringe en øget gensidighed og ensartethed. Komiteen varetager forberedelsen af de hvert andet år stedfindende nordiske socialministtermøder samt behandler de ting, som socialministrene ønsker optaget på dagsordenen.

Komiteen afholder møde 1 gang om året, dog 2 gange årlig i de år, i hvilke der afholdes socialministtermøder.

Afdelingens chef er sædvanligvis det ene danske medlem, og forberedelsen af arbejdet foretages af afdelingen i samarbejde med de pågældende ressortkontorer i ministeriet.

Komiteens underudvalg vedrørende ILO-konventioner har bl. a. til opgave at gennemgå ikke-ratificerede ILO-konventioner med henblik på indførelsen af sådanne lovændringer m. v., som vil kunne muliggøre ratifikation, hvor dette ikke tidligere har været muligt. Afdelingen har stillet en medarbejder til rådighed for udvalget som sekretær.

2. *Det faste ILO-udvalg* består af repræsentanter fra socialministeriet, Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark, De samvirkende Fagforbund. Det er udvalgets opgave at drøfte spørgsmål af principiel interesse i forbindelse med Danmarks medlemsskab af Den internationale Arbejdsorganisation, og herunder at koordinere forberedelsen af de spørgsmål på Den internationale Arbejdsorganisations årlige arbejdskonference, som er af en sådan fælles interesse, at der bør finde konsultation sted. Udvalget gennemgår ligeledes alle spørgsmål, som er af interesse blandt de vedtagelser, arbejdsorganisationen har foretaget, f. eks. gennemgang af alle de internationale arbejdskonventioner, Danmark ikke har ratificeret. En medarbejder fra international afdeling deltager i udvalgets møder samt foretager udarbejdelsen af

alle de undersøgelser og redegørelser, udvalget ønsker taget op til debat.

IV. Beskrivelse.

Afdelingen varetager alle opgaver i forbindelse med Danmarks medlemsskab af *Den internationale Arbejdsorganisation* (ILO). De nordiske lande er på skift medlemmer af organisationens *styrelsesråd*; i denne egenskab er Danmark medlem indtil 1963. Departementschefen i socialministeriet er Danmarks repræsentant, og til at forberede alle sager i forbindelse hermed samt til at bistå departementschefen ved møderne (3 à 4 gange om året, som regel af ca. 14 dages varighed) stiller afdelingen en medarbejder til rådighed. Efter hvert styrelsesrådsmøde udarbejdes en omfattende rapport, som også distribueres til de øvrige nordiske lande.

Til den *årlige arbejdskonference* forbereder afdelingen i samarbejde med de respektive ressortministerier eller -kontorer den danske regerings stillingtagen til alle de faste og skiftende punkter på konferencens dagsorden. Forberedelsen foretages ved, at der indhentes udtalelser fra de, der er impliceret i det pågældende punkt, hvorefter afdelingen foretager den egentlige udarbejdelse af besvarelsen og oversættelsen samt videresender det til ILO som den danske regerings svar. Afdelingens chef, samt ofte en anden medarbejder, deltager i konferencen (ca. 4 uger) samt udarbejder efter afslutningen en rapport om konferencens forløb. Heri bringes en oversættelse af de vedtagelser – i form af konventioner eller henstillinger – konferencen har truffet. Såfremt Danmark skal *ratificere* disse konventioner, forberedes oplægget hertil af afdelingen, ligesom der udarbejdes forslag til folketingsbeslutning herom.

Afdelingen udarbejder en *årlig rapport* til ILO om samtlige ratificerede konventioner, samt – når styrelsesrådet vedtager det – også rapporterne om ikke-ratificerede konventioner.

Afdelingen varetager forberedelsen af de danske bidrag til deltagelsen i de regelmæssige møder i de *industrikomiteer*, Danmark er medlem af, samt deltagelsen i *andre møder under ILO*.

Afdelingen er mellemlid mellem ILO og de pågældende danske myndigheder ved afholdelsen af *andre konferencer*, ved indhentelsen af oplysninger af *regelmæssig* art (statistik f. eks.) som af *tilfældig* natur (forespørgsler m. v.).

Endelig er det afdelingens opgave at holde ILO *løbende underrettet* om ny dansk lovgiv-

ning på det sociale og dertil grænsende områder.

Ved behandlingen af spørgsmål i forbindelse med Danmarks eventuelle tilslutning til *Det europæiske økonomiske Fællesskab* er afdelingen koordinerende led mellem arbejds- og socialministerierne og udenrigsministeriet vedrørende arbejdsmarkedsspørgsmål. Ved siden heraf udarbejder afdelingen i samarbejde med ressortkontorerne redegørelser vedrørende forskellige socialpolitiske problemer i forbindelse med en eventuel dansk tilslutning.

Afdelingen udarbejder de redegørelser om sociale spørgsmål, som nødvendiggøres af Danmarks medlemsskab af *De forenede Nationer (ECOSOC)*, af *NATO* samt af *OECD* (dette i samarbejde med arbejdsministeriet). Redegørelserne udarbejdes enten i samarbejde med de pågældende ressortkontorer eller selvstændigt af afdelingen.

Ved deltagelse i møder angående *nordisk samarbejde* herunder Nordisk Råd forberedes som ovenfor påpeget forskellige redegørelser i afdelingen, ligesom afdelingen stiller medarbejdere til rådighed til deltagelse i møder og konferencer.

Afdelingen varetager Danmarks medlemskab af *Den interguvernamentale komité for udvandring fra Europa (ICEM)*, idet man både udarbejder fornødent materiale og instruktion i forbindelse med udenrigsministeriet og deltager i komiteens møder ved en repræsentant fra afdelingen. Gennem afdelingen søges også på finansloven Danmarks årlige bidrag til komiteens budget. Danmarks medlemsskab af *eksekutivkomiteen for De forenede nationers højkommisær for flygtninge* varetages af udenrigsministeriet, som »hører« socialministeriet (international afdeling) ved sager, som er af interesse for socialministeriet. Afdelingen medvirker ved indgåelse af aftaler med højkommisæren om modtagelse i Danmark af forskellige kategorier af flygtninge. Dansk flygtningehjælp har bl. a. til opgave at planlægge og koordinere den danske indsats til fordel for flygtninge, og afdelingen er repræsenteret i flygtningehjælpens

forretningsudvalg og bestyrelse som socialministeriets repræsentant.

Anbringelsen i de skandinaviske lande af sociale FN- og ILO-stipendiater går på skift mellem disse lande. Hvert land har udpeget en særlig kontakthand til de pågældende organisationer, og for året 1962 er det den danske kontakthand, som virker som »koordinator« ved anbringelsen. Denne kontakthand er en af de faste medarbejdere i afdelingen. Arbejdet medfører en omfattende programlægning, idet de fleste stipendiater opholder sig her 3-4 uger.

Anmodninger fra FN eller ILO om udvælgelse og ansættelse af eksperter til brug ved disse organisationers arbejde i udviklingslandene behandles af afdelingen, som kontakter interesserede organisationer eller enkeltpersoner samt formidler den fornødne kontakt.

Afdelingen er repræsenteret i *Regeringsudvalget for teknisk Bistand* og deltager herved også ved spørgsmål om godkendelse af afholdelse af seminarer og internationale konferencer her i landet om emner, der kan være af hjælp for udviklingslandene. Fra tid til anden har afdelingen afgivet medhjælp til brug ved administrationen af således godkendte seminarer, som er afholdt her i landet.

Forespørgsler fra udlandet om sociale forhold eller socialpolitik (eller lovgivning) besvares af afdelingen, enten selvstændigt ved medarbejdernes viden om det pågældende spørgsmål eller ved samarbejde med det pågældende ressortkontor. *Udlændinge, som henvender sig* i ministeriet med anmodning om oplysninger om danske sociale forhold, modtages af afdelingens medarbejdere og forsynes med materiale og fornødne mundtlige oplysninger.

En del af afdelingens interne arbejde består i ved samarbejde med de respektive kontorer at tilvejebringe et så *komplet materiale* som muligt om samtlige de områder, ministeriet tager sig af. Dette materiale oversættes ved afdelingens foranledning til (foreløbig) engelsk og udleveres i forbindelse med mundtlig eller skriftlig orientering.

ad VIII.

Økonomisk-statistiske konsulent.

I. Sagsområder.

1. Økonomisk-statistiske beregninger og undersøgelser til brug ved lovgivningsarbejdet samt i forbindelse med ministeriets almindelige sagsbehandling.
2. Behandling af specielle sager vedrørende finansloven, regulering efter pristal m. v.
3. Informationsvirksomhed på grundlag af økonomisk-statistisk materiale.

II. Størrelse.

Afdelingen beskæftiger 4 heltids- samt 2 deltidsbeskæftigede akademikere. Endvidere beskæftiges 3 assistenter og 2 studenter med statistisk arbejde, skrivning etc., men ikke med egentlig sagsbehandling.

III. Beskrivelse.

1. Der er ikke i større almindelighed henlagt bestemte sagsområder til afdelingen, men denne skal i det omfang, der er behov herfor, tjene som konsulent for både arbejds- og socialministerierne i alle spørgsmål, hvis behandling kræver særlig statistiske, økonomiske eller sociologiske forudsætninger. Denne konsulentvirksomhed anvendes ved næsten alt lovgivningsarbejde inden for hele socialministeriets arbejdsområde. Endvidere rådspørges konsulenten i et betydeligt antal sager af konkret eller mere alment indhold, f. eks. i forbindelse med det internationale samarbejde.

Behandlingen i afdelingen af de forelagte sager foretages efter de sædvanlige i ministeriet anvendte principper, idet der dog naturligvis lægges hovedvægten på opstilling af argumentationer og konklusioner for så vidt angår de økonomiske og statistiske aspekter. Denne sagsbehandling, der efter hele sin natur ofte går på tværs af arbejdsfordelingen imellem ministeriets øvrige kontorer, bygger dels på foreliggende økonomisk og statistisk materiale, dels på materiale, der tilvejebringes i tilknytning til de enkelte problemer, normalt i samarbejde med Det statistiske Departement.

2. Enkelte grupper af sager behandles efter fast praksis altid helt eller delvis af konsulenten. Dette gælder således de årlige beregninger og forklaringer vedrørende bevægelserne i en række udgiftsposter til brug ved udarbejdelsen af forslag til finansloven. Endvidere reguleringer efter bevægelser i prisniveau, lønninger og indkomster af sociale ydelser og modydelser (takster), fastsættelse af indtægtsgrænser i sociallovgivningen og behandlingen af spørgsmål om refusioner til kommunerne.

Endelig kan i denne forbindelse nævnes alle sager vedrørende socialstatistikken. Specielt bemærkes, at konsulenten er forbindelsesled mellem ministeriet og Det statistiske Departement, hvor det drejer sig om indsamling af nyt statistisk materiale, om ændringer i den løbende statistik etc.

3. I forbindelse med det konkrete arbejde fremkommer en lang række statistiske oplysninger. Da kun en del af disse på anden måde er gjort tilgængelige for en større kreds, udarbejder konsulenten med mellemrum redegørelser, der – ud fra det foreliggende materiale – belyser udviklinger og ændringer af socialpolitisk interesse. Sådanne redegørelser offentliggøres normalt i Socialt Tidsskrift.

Som et led i denne informationsvirksomhed, der dækker både ind- og udland, er konsulenten udpeget til medlem af den nordiske socialstatistikkomité. Denne komité udsender hvert andet år i forbindelse med det nordiske socialministermøde en særlig rapport indeholdende en sammenligning og sammenstilling af de nordiske landes socialstatistik.

ad IX.

Til direktøren for den sociale særforborg er henlagt det under særforborgskontoret hørende arbejdsområde, det væsentligste af økonomikontorets område og dele af revalideringskontorets område (vanføreforsorgen).

Særforborgskontoret.

I. Sagsområder.

Forsorgslovens § 10 og § 70–75 samt lov nr. 192 af 5. juni 1959 om for sorgen for åndssvage, lov nr. 117 af 11. maj 1956 om foranstaltninger vedrørende blinde og stærkt svagsynede og lov nr. 21 af 27. januar 1950 om foranstaltninger vedrørende døve og tunghøre.

II. Størrelse.

Kontoret beskæftiger 11 heltids- og 3 del-

tidsansatte akademikere. Endvidere er til kontoret knyttet 1 deltidsbeskæftiget student, som deltager i behandlingen af sager af mere rutinemæssig art. Til journalkontoret er knyttet 3 deltidsbeskæftigede (kontor)assistenter, medens stenograf- og maskinskrivningsmedhjælp – ialt 6 heltidsbeskæftigede assistenter, heraf 1 særlig til rådighed for særforborgsdirektøren – er fælles med revalideringskontoret.

III. Institutioner og nævn.

A. *Åndssvageforsorgen.*

Statens Åndssvageforsorg, jfr. lov nr. 192 af 5. juni 1959 om forsorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede, er en selvejende institution godkendt i henhold til lov om offentlig forsorg. Forsorgen udøves under socialministerens ledelse. Institutionen ledes af en *bestyrelse*, der består af 8 af socialministeren beskikkede medlemmer samt en formand, forsorgschefen, der udnævnes af Kongen. Det påhviler bestyrelsen efter nærmere af socialministeren fastsatte regler at administrere åndssvagebogen, at følge udviklingen inden for området og over for socialministeren at fremsætte forslag til sådanne foranstaltninger, som udviklingen gør ønskelig.

Forsorgen udøves af 11 forsorgscentre, der hver har en centerledelse bestående af en overlæge, en inspektør, en ledende pædagog og en ledende socialmedarbejder.

For hvert forsorgscenter udpeger socialministeren et *tilsynsråd*, der har til opgave at føre tilsyn med forsorgens udøvelse i forsorgscentret.

Til hvert forsorgscenter er knyttet en centralinstitution og et antal større eller mindre lokalinstitutioner, skoler, værksteder, børneinstitutioner m. v. I alt driver forsorgen ca. 130 institutioner. Ca. 21.000 personer modtager åndssvageforsorgens hjælpeforanstaltninger, herunder godt 9.000 på interne institutioner, ca. 2.500 på eksterne institutioner og godt 9.000 anbragt i familiepleje.

Ved forsorgen er ansat ialt ca. 3.000 tjenestemænd, overenskomstlønnede m. v.

Det i henhold til § 4 i åndssvagebogen af socialministeren nedsatte nævn (*centralnævnet*) består af en formand, som opfylder betingelserne for at kunne blive landsdommer, 1 socialpraktiker og en af forsorgen uafhængig speciallæge i psykiatri. For dette udvalg forelægges de af vedkommende overlæger trufne afgørelser om iværksættelse og ophør af forsorg. Til nævnet, der har kontor ved Vejle amt, er knyttet en deltidsbeskæftiget sekretær (amtsfuldmægtig).

Sterilisationsnævnet er nedsat af socialministeren i henhold til § 7 i lovebekendtgørelse af 11. juni 1954 og består af en dommer som formand, en socialpraktiker samt en læge, der er uddannet i psykiatri eller åndssvageforsorg. Nævnet har til opgave at behandle og træffe afgørelse i de indstillinger, som afgives af åndssvageforsorgen om foretagelse af sterilisations-

indgreb på åndssvage. Sekretariatsopgaverne varetages af 2 deltidsbeskæftigede embedsmænd fra socialministeriet.

B. *Forsorgen for epileptikere og sindssyge.*

Kolonien Filadelfia, hvis afdelinger for epileptikere og sindssyge er anerkendte i henhold til forsorgsloven, er en selvejende institution, som i henhold til en mellem staten og kolonien i 1943 indgået overenskomst modtager tilskud til driften med et bestemt beløb pr. patientdag. Refusionstaksten har indtil i år dækket de fulde driftsudgifter, og et af socialministeriet i februar 1961 nedsat udvalg (for hvilket særforsorgsdirektøren er formand, og i hvilket finansministeriet og 3. revisionsdepartement er repræsenteret) overvejer for tiden ændringer i overenskomsten med henblik på gennemførelse af en underskudsdækning.

Kolonien Filadelfia varetager forsorgen for ca. 800 *epileptiske* patienter og for 200 *sindssyge patienter*. Kolonien, der desuden driver Dianalund Nervesanatorium med plads til 110 patienter, har et samlet personale på ca. 900 personer, heraf ca. 200 deltidsbeskæftigede.

Tilsynsrådet for Kolonien Filadelfia beskikkes af socialministeren og består af en af ministeren udpeget formand, 2 speciallæger i henholdsvis neurologi og psykiatri, beskikket efter forhandling med sundhedsstyrelsen, 1 socialpraktiker og 1 medlem med pædagogisk uddannelse. Tilsynsrådet har til opgave at føre tilsyn med, at forsorgen for epileptikere og sindslidende gennem kolonien og dens kontrollerede familiepleje udøves på en sådan måde, at forsorgens formål opnås, og skal iøvrigt være rådgivende såvel overfor socialministeren som overfor koloniens bestyrelse i spørgsmål vedrørende forsorgens tilrettelæggelse, herunder med hensyn til ansættelse af ledende personale, oprettelse af nye afdelinger og gennemførelse af større byggearbejder m. v. Sekretariatets opgaver varetages af en deltidsbeskæftiget embedsmand fra socialministeriet.

Et af Den danske Diakonissestiftelse drevet mindre hjem for epileptiske piger er anerkendt i henhold til forsorgsloven og modtager underskudsdækning fra staten.

Til de øvrige i henhold til forsorgsloven anerkendte institutioner for sindssyge (bl. a. Sct. Hans Hospital) samt til statens hospitaler for sindslidende ydes refusion af udgifterne ved forsorgen for trængende patienter.

C. Forsorgen for talelidende.

Statens institutter for talelidende i København og Århus behandler og meddeler undervisning til personer med vanskeligere tilfælde af talelidelser, ordblindhed og læsesvaghed. På institutterne undervises ca. 400 elever, hvoraf ca. 100 har ophold på institutterne. På statens institutter for talelidende er ialt ansat ca. 125 personer. Forsorgen udøves i øvrigt gennem ambulante behandling ved stedlige tale- og ordblindelærere efter henvisning fra forstanderne for taleinstitutterne. På denne måde behandles ca. 2.000 elever årligt, for hvilke udgifterne ved behandlingen afholdes af staten.

Administrationen af forsorgen for talelidende forestås af en deltidsbeskæftiget embedsmand fra socialministeriet.

Ordblindeinstituttet i Hellerup er en selvvejende institution, der drives gennem Landsforeningen for Ordblindesagen i Danmark. Udgifterne ved institutionens drift dækkes gennem statens tilskud for henviste patienter (jfr. foran), idet der dog maksimalt ydes dækning for de af socialministeriet godkendte udgifter ved instituttets drift. Instituttet har godt 500 elever, deraf godt 100 dagelever med fuld skolegang, resten med enkelte timer daglig. Instituttet beskæftiger ca. 50 lærere, hvoraf 15 med fuldt timetal.

D. Blindeforsorgen.

Blindenævnet. Det i henhold til § 1 i lov nr. 117 af 11. maj 1956 om foranstaltninger vedrørende blinde og stærkt svagsynede nedsatte nævn (blindenævnet) består af direktøren for den sociale særforborg som formand, administrationschefen for statens blindévæsen, invalideforsikringsrettens formand, forstanderne for statens institutter og skoler for blinde og svagsynede, lederen af statens trykkeri og bibliotek for blinde, 1 repræsentant for lærerne ved blindeskolerne, 1 repræsentant for forældrene og 4 medlemmer udpeget af Dansk Blindesamfund. Det påhviler blindenævnet at virke som rådgivende organ for socialministeren ved administrationen af blindelovens bestemmelser samt at følge udviklingen inden for området og overfor socialministeren fremsætte forslag til sådanne foranstaltninger, som udviklingen gør påkrævede.

Statens blindévæsen ledes af en administrationschef med sæde i København. Forsorgen for blinde og stærkt svagsynede børn udøves på statens institut for blinde og stærkt svagsynede

på Refsnæs, medens statens blindeinstitut i København giver efterskoleundervisning m. v. og uddanner blinde i en række egnede fag. Under statens blindévæsen hører endvidere statens trykkeri og bibliotek for blinde og blindekonsulenterne, der i samarbejde med statens blindévæsen og Dansk Blindesamfund skal bistå de hjemmeboende blinde i erhvervsmæssige problemer og andre sociale og personlige spørgsmål. Statens blindeskoler har ca. 300 elever, heraf ca. 200 med bopæl på institutterne. Ved statens blindévæsen er ansat ialt 140 personer, heraf 20 som deltidsbeskæftigede.

Der er endvidere i henhold til forsorgsloven anerkendt 6 hjem for blinde, der modtager underskudsdækning fra staten.

Institutionen »Blindes Arbejde« A/S er et beskyttet værksted, der beskæftiger blinde på værkstedet eller ved hjemmearbejde. Institutionen modtager statstilskud.

E. Døveforsorgen.

Det i henhold til § 1 i lov nr. 21 af 27. januar 1960 om foranstaltninger vedrørende døve og tunghøre nedsatte nævn (døvenævnet) består af direktøren for den sociale særforborg som formand, forstanderne ved statens kostskoler for døve, repræsentanter for lærerne ved statens kostskoler for døve og for forældrene samt 1 medlem udpeget af Danske Døves Landsforbund. Det påhviler nævnet at virke som rådgivende organ for socialministeriet ved administrationen af døveloven og overfor socialministeren at fremsætte forslag til sådanne foranstaltninger, som udviklingen gør påkrævede.

Statens skoler for døve og svært tunghøre i København, Fredericia, Nyborg, Ålborg og Vejle har plads til ialt ca. 500 elever, heraf ca. 110 elever i kostafdelinger eller plejehjem. Ved skolerne er ansat ialt ca. 310 personer, heraf ca. 110 som deltidsbeskæftigede.

Statens undersøgelses- og vejledningsklinik i København undersøger og behandler børn i den førskolepligtige alder og har et personale på 12 personer, heraf 3 deltidsbeskæftigede og en årlig kapacitet på ca. 250 nye patienter.

Erhvervs- og vejledningskontorerne for døve, hvis udgifter dækkes af staten, udfører ved døvekonsulenter en rådgivende virksomhed i erhvervsmæssige og sociale spørgsmål, navnlig for voksne døve.

Der er endvidere i henhold til forsorgsloven anerkendt 4 hjem for voksne døve, hvoraf det største driver et beskyttet værksted, »Døve Pi-

gers Vaskeri«. Disse institutioner modtager underskudsdekning fra staten.

F. Tunghøreforsorgen.

Det i henhold til § 2 i lov nr. 21 af 27. januar 1950 nedsatte nævn, *tunghørenævnet*, består af direktøren for den sociale særforborg som formand, et af invalideforsikringsretten udpeget medlem, 2 af Dansk Tunghøreforening udpegede medlemmer og en repræsentant for det pædagogiske personale ved statens skoler for døve og svært tunghøre børn. I nævnets møder deltager normalt forstanderne for statens aflæseskoler og lederne af statens hørecentraler.

Statens hørecentraler i København, Odense og Århus foretager undersøgelser med henblik på udlevering af høreapparat og optræning i apparaternes brug (høretræning, mundaflæsning m. v.). Hørecentralerne har et samlet personale på ca. 80 personer og foretager årligt ca. 15.000 undersøgelser.

Statens aflæseskole i Fredericia foretager revalidering af tunghøre patienter og har plads til ca. 30 boende elever, medens *aflæseskolen i København*, der ikke har bopælsafdeling, har omkring 1000 elever og modtager ca. 150 elever daglig. Ved aflæseskolerne er beskæftiget ca. 30 personer.

Forsorgen for tunghøre udøves iøvrigt gennem ambulante behandling ved *stedlige tunghørepædagoger*, i alt 110 lærere, som årlig underviser ca. 7.000 elever. Denne undervisning betales af staten.

Erhvervs- og vejledningskontorerne for tunghøre og døvblevne, hvis udgifter dækkes af staten, udøver erhvervsvejledning, arbejdsanvisning og socialrådgivning for tunghøre.

IV. Beskrivelse.

A. Lovgivning, planlægning m. v.

Særforborgen gennemgår som anden forborg en stadig udvikling, der nødvendiggør ændrede lovbestemmelser m. v. Udover de generelle bestemmelser i forborgens § 10 og §§ 70–75, der er omredigeret i 1961, er der som resultat af omfattende kommissionsarbejde i 1950 gennemført lov om foranstaltninger vedrørende døve og tunghøre, i 1956 lov om foranstaltninger vedrørende blinde og stærkt svagsynede og i 1959 lov om forborg for åndssvage og andre særlig svagt begavede. Forborgslovens bestemmelser om behandling af talelidende og ord-

blinde uden for statens institutioner for talelidende (§ 71) skal optages til revision i folketingsåret 1962/63 og med henblik herpå er af ministeriet nedsat et udvalg vedrørende tilrettelæggelse af ordblindeundervisningen ved særforborgsdirektøren som formand og med repræsentanter for tale- og ordblindeforsorgen, undervisningsministeriet og sundhedsstyrelsen.

Det planlæggende arbejde vedrørende døve-, tunghøre- og blindeforsorgen foregår gennem de centrale nævn: døvenævnet, tunghørenævnet og blindenævnet, der er rådgivende for ministeren, og for hvilke særforborgskontoret virker som sekretariat. Til nævnene er knyttet særlig sagkyndige, bl. a. formanden for samordningsudvalget vedrørende revalidering. Som eksempler på aktuelle opgaver ud over byggeprogrammer kan nævnes spørgsmål om

- 1) decentralisering af forborg;
- 2) samarbejdet mellem folkeskolen og særforborg;
- 3) samarbejdet mellem særforborg og revalideringen;
- 4) spørgsmålet om døve børn bør anbringes i privat pleje eller i plejehjem opført i tilknytning til døveskolerne, udbygning af statens hørecentraler med høreklinikker ved lokale sygehuse og spørgsmålet om behovet for plejehjem for blinde.

Det er overladt til et særligt udvalg at arbejde med og stille forslag om tilrettelæggelse af forborg for voksne og psykisk afvigende døve, og til behandling af særlig store byggeopgaver – blindeinstitut og døveskole i København, efterskole for døve i Nyborg og et større hjem med værkstedsafdeling for døve – er nedsat særlige byggeudvalg under ledelse af embedsmænd fra socialministeriet.

For åndssvageforborg, hvor et tilsvarende centralnævn ikke er nedsat, samarbejder ministeriet med bestyrelsen for statens åndssvageforborg om planlægningen af forborgens udbygning og udarbejdelse af lovforslag m. v. Et udvalg om tilrettelæggelse af lægelig og anden forskning inden for åndssvageområdet er fornylig nedsat med særforborgsdirektøren som formand og med repræsentanter for åndssvageforborg, sundhedsstyrelsen og det lægevidenskabelige fakultet.

Med henblik på udbygningen af epilektikerforborg samarbejder ministeriet foruden med bestyrelsen for kolonien Filadelfia med det af ministeren udpegede tilsynsråd.

Vedrørende revalideringsforanstaltninger for særforsorgspatienter samarbejdes med revalideringskontoret.

Den bygningsmæssige udbygning af særforsorgen har i finansårene 1960/61 og 1961/62 krævet investeringer på henholdsvis 14 mill. kr. og 24 mill. kr. For finansårene 1962/63 og 1963/64 har institutionerne fremsat ønske om investeringer i bygge- og anlægsarbejder på henholdsvis 38 mill. kr. og 57 mill. kr. Til en meget væsentlig del af disse projekter har finansudvalget meddelt detailprojekteringsbevilling eller endelig bevilling.

Tilrettelæggelse af uddannelse (grunduddannelse eller supplerende uddannelse) for personale ved særforsorgsinstitutioner foregår gennem særforsorgskontoret med sagkyndig bistand. Det kan således nævnes, at der forsøgsvis er

etableret en ny plejeruddannelse for åndssvageforsorgen og en fælles supplerende uddannelse for lærere for alle forsorgsgrene, der nu søges nærmere udbygget. Endvidere gennemføres mindre kurser for ledende plejepersonale.

Som en naturlig fortsættelse af det lovgivende og planlæggende arbejde føres der fra særforsorgskontorets side et almindeligt tilsyn med forsorgens udøvelse på de enkelte institutioner, og kontoret har udarbejdet en almindelig vejledning for arbejdet med særforsorgspatienter og særforsorgselever, der er udsendt i januar 1962. En ekspeditionssekretær i kontoret (som foruden statsvidenskabelig eksamen har uddannelse som socialrådgiver) virker som konsulent for institutionerne med hensyn til arbejdstilrettelæggelse m. v. og behandler klagesager vedrørende patienter og personale.

Den i de følgende afsnit B, C, D og F givne almindelige arbejdsbeskrivelse gælder også for vanføreforsorgen, der i øvrigt henhører under revalideringskontoret, jfr. dette kontors redegørelse.

B. Forsorgens omfang, betalingstakster, refusion m. v.

Ifølge forsorgsloven (§ 70) omfatter særforsorgen opdragelse, underhold, forsørgelse, kur og pleje, men gennem enkeltafgørelser i særlige tilfælde og ved mere generelle retningslinier må særforsorgskontoret til stadighed fastlægge det nærmere omfang af forsorgen og tage stilling til spørgsmål som beklædning, lomme-penge, arbejdsdusører, ferierejser og anden fribefordring og til spørgsmål om afgrænsningen af særforsorgen i forhold til invalide- og folkeforsikringen samt sygeforsikringen, som et meget stort antal særforsorgspatienter er berettiget til at modtage ydelse fra. For tiden overvejer kontoret således i samråd med 1. og 4. kontor, invalideforsikringsretten og bestyrelsen for statens åndssvageforsorg forskellige problemer i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt åndssvageforsorgen skal rejse sag om tilkendelse af invalidepension til ca. 10.000 personer under åndssvageforsorg.

Takster for ophold på særforsorgsinstitution fastsættes ifølge forsorgslovens § 70, stk. 2, af socialministeren. Ved takstfastsættelsen samarbejder særforsorgskontoret med 1. og 4. kontor og revalideringskontoret.

I tilknytning til takstbekendtgørelsen udarbejdes af 4. kontor, men under særforsorgskontorets medvirken, cirkulære om betaling af bidrag i tilfælde, hvor vedkommende ikke kan

betale den fulde selvbetalertakst. Opkrævning af selvbetalertaksten sker ved de enkelte institutioner. Bidrag pålægges og opkræves af patientens opholdskommune og afregnes med socialministeriet (4. kontor). Principielle spørgsmål vedrørende bidragspåleggelse afgøres i samarbejde mellem 4. kontor og særforsorgskontoret.

En meget stor del af særforsorgen udøves gennem selvejende institutioner, hvis økonomi i det hele hviler i staten, og for hvilke budgetter, herunder personalelønninger, derfor må godkendes af socialministeriet eventuelt efter forhandling med finansministeriet. Dette arbejdsområde varetages i samarbejde mellem særforsorgskontoret og socialministeriets økonomiinspektør. På lignende måde samarbejdes om fastsættelse af refusionstakster for enkelte institutioner og sindssygeforsorgen, hvor socialministeriet ikke dækker de fulde udgifter, samt om fastlæggelse af retningslinier for de enkelte institutioners betaling for patienters ophold i familiepleje.

Vedrørende overenskomstudvalg for Filadelfia, jfr. III. B.

For de underskudsdækkede institutioner udpeger socialministeriet i almindelighed tilsynsråd eller bestyrelser.

C. Bevillingssager.

Statens udgifter til særforsorgen optages på

finanslovens § 15. 6. og §§ 27, 28 og 30. De herpå sigtende bidrag til finanslov og tillægsbevillingslov udarbejdes af særforsorgskontoret i samarbejde med socialministeriets økonomiinspektør på grundlag af de fra institutionerne indhentede forslag. Der henvises eksempelvis til forslag til finanslov for finansåret 1962/63, spalte 259–280 og spalte 1207–1236 samt forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1960/61, side 59–60, 148–149 og 171–174 samt anmærkninger til samme forslag, side 100–112, 256–257 og 289–294.

Endvidere behandler kontoret en række løbende bevillingssager efter indstilling fra institutionerne. Nogle af disse sager afgøres af kontoret, oftest efter at finansministeriet har tiltrådt, at det omhandlede beløb medtages på de ordinære bevillingslove. De øvrige sager forelægges for finansudvalget efter fornøden forudgående brevveksling med andre ministerier. Bygge- og anlægssager vedrørende statens åndssvageforsorg forelægges først for socialministeriet, efter at bestyrelsen har indhentet udtalelse fra boligministeriet og eventuelt sundhedsstyrelsen. I alt har særforsorgskontoret i kalenderårene 1960 og 1961 forelagt henholdsvis 60 og 67 sager for finansudvalget.

(Mindre bevillingssager forekommer især for døve- og tunghøreforsorgen, hvor der ikke er en fælles administration for institutionerne).

Kontrol med bevillingernes anvendelse sker dels gennem kontorets udarbejdelse af mer- eller mindre-forklaring til statsrevisorerne, dels gennem 3. revisionsdepartementets kritiske og almindelige revision af statsinstitutionernes regnskaber og gennem økonomiinspektørens tilsvarende revision af de selvejende, underskudsdekke institutioners regnskaber. De bemærkninger, som revisionen måtte give anledning til – og som ikke afklares ved forhandling med institutionerne – behandles af særforsorgskontoret.

D. Personalesager.

På grundlag af særforsorgsinstitutionernes forslag udarbejder særforsorgskontoret bidrag til de årlige normeringslove, og for statens åndssvageforsorg godkender kontoret efter forhandling med finansministeriets lønnings- og pensionsreglement samt ændringer heri. Nævnte lønningsreglement er for tiden genstand for omfattende behandling i et arbejdsudvalg med repræsentanter for særforsorgskontoret, finansministeriet og bestyrelsen for statens åndssvageforsorg. Særforsorgskontoret behandler ligeledes

en række sager om størrelsen af aflønningen af personalet ved de øvrige underskudsdekke institutioner.

Ansættelse af tjenestemænd ved statsinstitutioner foregår ved særforsorgskontoret. De underskudsdekke institutioner foretager selv ansættelserne, der dog for visse ledende stillinger kræver socialministeriets godkendelse.

Statens åndssvageforsorg forhandler direkte med finansministeriet om alle spørgsmål vedrørende overenskomstlønnet personale og om spørgsmål vedrørende helbredsbetingelse for tjenestemandslignende ansatte.

Særforsorgskontoret behandler i øvrigt en række sager vedrørende retningslinier for anciennitetsmedregning, arbejdstid, overarbejdsbetaling m. v. (væsentligst for det pædagogiske personale) og spørgsmål som flyttegodtgørelse, billån m. v., der i almindelighed kræver forelæggelse for finansministeriet.

(Mindre personalesager forekommer især for døve- og tunghøreforsorgen, hvor der ikke er nogen fælles administration for institutionerne).

E. Patientsager.

Særforsorgens hjælpeforanstaltninger ydes normalt efter henvendelse fra og i forståelse og samarbejde med patienten (eleven) eller de pårørende. For børn og unge består imidlertid oftest undervisnings- og oplæringspligt, og visse kategorier af voksne åndssvage er ligeledes pligtige at underkaste sig forsorgens hjælpeforanstaltninger. For børn og unge træffes bestemmelse om tvangsmæssig iværksættelse af foranstaltninger af vedkommende børneværnsudvalg med rekurs til landsnævnet for børneforsorg og de ordinære domstole, og for de voksne åndssvage træffes bestemmelse af vedkommende overlæge med rekurs til åndssvageforsorgens centralnævn og de almindelige domstole. Klager over iværksættelse af hjælpeforanstaltninger indgår i et vist omfang til særforsorgskontoret, hvorfra de henvises til behandling ved rette instans. Klager over andre forhold – personale, forsorgsform m. v. – undersøges og afgøres af særforsorgskontoret efter indhentet udtalelse fra vedkommende institutions ledelse eller tilsynsråd eventuelt efter tjenstlige forhør eller lignende undersøgelsesformer.

F. Andre spørgsmål.

Under særforsorgskontorets tilsyn henhører 375 legater med særforsorgsformål. Fundatserne stadfæstes ved særforsorgskontoret, der også

behandler spørgsmål om fortolkning og ændringer af fundatser, dedicerer regnskaber og prohibitivpåtegner aktiver.

Kontoret behandler tipssager vedrørende særforborgsområdet, udarbejder p. t. en håndbog vedrørende særforborgsinstitutioner m. v.

ad X. Revalideringskontoret.

I. Sagsområder.

A. *Lov af 29. april 1960 om revalidering.*

(På dette område har kontoret direkte referat til socialministeren).

1. Planlægning og koordinering.
2. Almindelige administrative spørgsmål vedrørende revalideringscentre.
3. Støtte til etablering og drift af samt tilsyn med revalideringsinstitutioner.
4. Støtte til etablering og drift af beskyttede virksomheder.
5. Fastlæggelse af retningslinier for ydelse af hjælpemidler til invaliderede samt for ydelse af hjælp til særlig sygebehandling.
6. Uddannelse af personale inden for revalideringsområdet.

B. *Vanføreforsorg.*

(På dette område har kontoret referat til særforborgsdirektøren).

1. Planlægning og koordinering.
2. Ortopædiske hospitaler.
3. Andre behandlings- og uddannelsesinstitutioner for vanføre.

II. Størrelse.

Kontoret beskæftiger 9 heltidsbeskæftigede akademikere samt en heltidsbeskæftiget konsulent i revalideringss spørgsmål og en journalfører (assistent). Kontoret har skrivestue – med ialt 5 damer – fælles med særforborgskontoret. Endelig yder socialministeriets økonomiafdeling revalideringskontoret bistand i budget-, regnskabs- og revisionsspørgsmål.

III. Institutioner, nævn og råd.

1. *Revalideringscentrene*, der er oprettet i henhold til revalideringslovens § 14, har til opgave i samarbejde med lokale organer, herunder de neden for under pkt. 7 omhandlede amtsrevalideringsudvalg, at fremme revalideringsarbejdet i deres områder og at bistå de centrale myndigheder ved lovens administration.

Centrene træffer afgørelse vedrørende iværksættelse af arbejdsprøvning, optræning, undervisning eller faglig uddannelse i henhold til

revalideringsloven af erhvervshæmmede, idet centrene i denne forbindelse i de enkelte tilfælde fastsætter størrelsen af den underholdshjælp, der kan ydes vedkommende revaliderende, såfremt uddannelse m. v. foregår uden for de godkendte revalideringsinstitutioner. De af centrene på det omhandlede område truffene afgørelser kan indankes for den nedenfor under pkt. 3 omhandlede revalideringsafdeling i invalideforsikringsretten, hvis afgørelse er endelig. Der er oprettet 12 revalideringscentre.

2. *Kommunernes sociale udvalg* træffer i en række tilfælde med rekurs til invalideforsikringsrettens revalideringsafdeling afgørelse vedrørende ydelse af hjælpemidler, jfr. nedenfor.

De sociale udvalg træffer endvidere efter forhandling med vedkommende revalideringscenter afgørelse vedrørende iværksættelse af revalideringsforanstaltninger for socialt erhvervshæmmede og træffer visse afgørelser vedrørende ydelse af transbestemt hjælp til revaliderende og disses familie. Udvalgenes afgørelser på disse områder kan indankes for amterne og socialministeriet.

3. *Invalideforsikringsrettens revalideringsafdeling* er oprettet i henhold til revalideringslovens § 17. Revalideringsafdelingen træffer den endelige afgørelse i sager, der umiddelbart er henlagt til den – hovedsagelig sager vedrørende ydelse af hjælp til anskaffelse af motor-køretøjer.

Afdelingen træffer endvidere som appelinstant den endelige afgørelse i visse sager, der i første instans er henlagt til revalideringscentre og de sociale udvalg, jfr. foran under pkt. 1 og 2. Invalideforsikringsretten henhører iøvrigt i administrativ henseende under departementet.

4. *Arbejdsdirektoratet* for så vidt angår spørgsmål, der i henhold til socialministeriets cirkulære af 12. oktober 1960 er henlagt til direktoratet, jfr. nedenfor under pkt. IV. ad I.A.2. Arbejdsdirektoratet henhører iøvrigt dels under departementet og dels under arbejdsministeriet.

5. *Samordningsudvalget* vedrørende revalidering er nedsat i henhold til revalideringslovens § 16 til bistand for socialministeren, indenrigsministeren og andre myndigheder ved administrationen af revalideringsloven. Udvalget består af repræsentanter for arbejder- og arbejdsgiverorganisationerne, invalideorganisationerne, forskellige ministerier (herunder finansministeriet) og styrelser samt Samfundet og Hjemmet for Vanføre. Revalideringskontorets leder er formand for udvalget, og formanden for de samvirkende invalideorganisationer er næstformand. Under samordningsudvalget er nedsat et antal underudvalg.

6. *Vanførenævnet*, se nedenfor under afsnit IV.

7. *Amtsrevalideringsudvalg* er i henhold til revalideringslovens § 12 nedsat for hvert amt. Udvalgene består af repræsentanter for kommunerne, arbejder- og arbejdsgiverorganisationerne, de samvirkende invalideorganisationer og sygehusene. Udvalgene skal virke til fremme af revalideringsarbejdet og bidrage til at samordne arbejdet for erhvervshæmmede inden for området.

IV. Nærmere redegørelse for de enkelte sagsområder.

Ad I. A. Lov af 29. april 1960 om revalidering.

Under hensyn til, at revalideringsloven betegner en principiel administrativ nyordning og en samling af hidtil spredte sagsområder, redegøres der nedenfor kort for revalideringsarbejdets særlige karakter. Om de ved loven oprettede organer og deres virkeområde henvises i hovedsagen til afsnit III.

I loven er foruden en række nydannelser optaget bestemmelser, der tidligere fandtes i folkeforsikringsloven og forsorgsloven, ligesom loven har afløst lov af 25. maj 1956 om samordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede.

Gennemførelse af revalideringsforanstaltninger forudsætter i særlig grad en snæver kontakt til en lang række myndigheder, institutioner og behandlingsorganer inden for et bredt felt, idet det afgørende for forløbet af den enkeltes revalidering ofte vil være, at der kan findes en helhedsløsning af pågældendes problemer. Der bliver, alt efter forholdene i det enkelte tilfælde, tale om et samvirke mellem revalideringscentre og arbejdsanvisningen, sygehuse, praktiserende læger, kommunernes

sociale forvaltninger, sygekasserne, arbejdsløshedskasserne, særforborgens institutioner, skolemyndigheder m. v. Ikke mindst er der ved revalideringsloven tilsigtet en tilnærmelse mellem den medicinske behandlingsfase og foranstaltninger af social og erhvervsmæssig art.

Det har været et af lovens hovedformål at opnå en decentralisering, således at den enkelte erhvervshæmmedes forhold i sin helhed så vidt muligt kan bedømmes og den fornødne hjælp bevilges lokalt. Samtidig er der tilsigtet en styrkelse af de centrale koordinerende og planlæggende funktioner. De beføjelser, der tidligere med hjemmel i folkeforsikringsloven blev udøvet af invalideforsikringsretten (bevilling af individuel hjælp til arbejdsprøvnings, optræning, oplæring, arbejdsmaskiner, etablering m. v.) er derfor nu i hovedsagen henlagt til de 12 lokale revalideringscentre, der tillige har overtaget det sociale og erhvervsrådgivende arbejde, der tidligere udøvedes af de nu ophævede særlige afdelinger for erhvervshæmmede ved de offentlige arbejdsanvisningskontorer. Den lægelige rådgivning er blevet væsentligt udbygget i forhold til tidligere.

Ad I. A. 1. Planlægning og koordinering.

Det har været en forudsætning for decentraliseringen, at der tilvejebringes en vis ensartethed ved de 12 revalideringscentres behandling af sager om bevilling af hjælp, at tvivlsspørgsmål af principiel karakter, der relativt ofte vil opstå på grund af revalideringsarbejdets mangesidede natur, kan bringes til en hurtig afklaring, at indvundne erfaringer løbende bearbejdes og stilles til rådighed for alle i arbejdet deltagende organer, og at de generelle retningslinier for hjælpen i henhold til revalideringsloven til stadighed ajourføres.

Revalideringskontorets planlæggende funktioner må tillige ses på baggrund af, at revalideringsloven er udformet som en rammelov, der i meget vidt omfang overlader fastsættelsen af nærmere regler til administrationen.

Revalideringskontoret søger gennem en nøje kontakt med det lokale arbejde og i samarbejde med invalideforsikringsretten og arbejdsdirektoratet at finde frem til fælles linjer i arbejdet. Den til kontoret knyttede konsulent i revalideringsspørgsmål bistår herved kontoret, særligt med henblik på spørgsmål med tilknytning til det praktiske revalideringsarbejde. Med regelmæssige mellemrum indsender revalideringscentre redegørelser for principielle problemer,

der ønskes afklaret, ligesom kontoret ved besøg på stedet holder sig orienteret om udviklingen. Problemerne undergives en foreløbig behandling i kontoret, hvorunder invalideforsikringsretten og arbejdsdirektoratet deltager i fornødent omfang. De rejste spørgsmål gennemdrøftes derefter i møder med samtlige ledere af revalideringscentrene samt repræsentanter for invalideforsikringsretten og arbejdsdirektoratet. Sådanne møder afholdes med 1½–2 måneders mellemrum. I det omfang, problemets løsning kræver fastsættelse af generelle retningslinier, udsendes disse fra kontoret snarest muligt efter afholdelsen af mødet. Kontoret har gjort den erfaring, at behandlingen af principielle revaliderings spørgsmål i meget stort omfang forudsætter et nært samarbejde, dels med andre kontorer i socialministeriet, f. eks. vedrørende problemer, der berører invalidepension, enkepension, sygeforsikring, offentlig forsorg, dels med andre ministerier eller institutioner. Det kan således nævnes, at kontoret må have hyppige kontakter med sundhedsstyrelsen, arbejdsministeriet, handelsministeriet og direktoratet for sygekassevæsenet. Et særligt nært samarbejde må opretholdes med socialministeriets særforsorgskontor, idet en række problemer er af fælles natur, f. eks. vedrørende erhvervsopklæring af handicappede, henholdsvis under særforsorgen og i henhold til revalideringsloven. For så vidt angår forsorgen for vanføre, er de fælles spørgsmål så dominerende, at man som tidligere nævnt har fundet det hensigtsmæssigt at henlægge denne forsorg under revalideringskontorets ressort. Koordinationshensynet har endvidere medført, at revalideringskontorets leder er knyttet som tilforordnet til de under særforsorgskontoret nedsatte blinde-, døve- og tunghørenævne.

Revalideringskontoret søger endvidere gennem indsamling af erfaringsmateriale fra ind- og udland med bistand af sin konsulent i revaliderings spørgsmål at finde frem til en stadig forbedring af arbejdsmetoder m. v. Resultaterne heraf videregives, hvor dette skønnes hensigtsmæssigt, til revalideringscentrene i skriftlig form, f. eks. ved udsendelse af cirkulæreskrivelser.

Der finder på revalideringsområdet et permanent nordisk samarbejde sted, ligesom der også er et vist internationalt samarbejde iøvrigt. Sådanne spørgsmål realitetsbehandles i revalideringskontoret, men formidles i et vist omfang gennem socialministeriets internationale afdeling.

Kontoret har endvidere taget spørgsmålet om informations- og oplysningsvirksomhed op, foreløbig ved deltagelse i udarbejdelse af en håndbog vedrørende handicappedes forhold, udsendelse af informationsstof til revalideringscentrene m. v.

Ad I. A. 2. Almindelige administrative spørgsmål vedrørende revalideringscentrene.

En række spørgsmål vedrørende revalideringscentrenes personale samt vedrørende disses budgetforhold, lokaler, inventar, statistik m. v. er principielt henlagt til arbejdsdirektoratet, der tillige under arbejdsministeriets ressort behandler tilsvarende spørgsmål vedrørende de offentlige arbejdsanvisningskontorer, med hvilke revalideringscentrene ifølge revalideringsloven skal have et nært samarbejde. Ansættelse af revalideringscentrenes ledere og souschefer er foretaget af socialministeriet, medens ansættelse af revalideringskonsulenter og kontorphersonale foretages af arbejdsdirektoratet eller med dets godkendelse. Ansættelse af lægelige rådgivere ved centrene foretages af de enkelte ledere, indtil videre med socialministeriets forudgående godkendelse, hvorved bemærkes, at den lægelige deltagelse i revalideringscentrenes arbejde endnu ikke har fået en endelig form.

Uanset at en række personalespørgsmål således er henlagt til arbejdsdirektoratet, behandler revalideringskontoret i ret vidt omfang herhenhørende spørgsmål af principiel natur, f. eks. om personalets antal, lønrammer m. v., og kontoret fører forhandlingerne med Lægeforeningen og andre faglige organisationer. Kontoret behandler også iøvrigt bevillingsforslag og principielle spørgsmål inden for det område, der principielt er henlagt til arbejdsdirektoratet.

Ad I. A. 3. Støtte til etablering og drift af samt tilsyn med revalideringsinstitutioner.

a. Almindelige bemærkninger.

I medfør af revalideringslovens § 5 kan der ydes støtte til oprettelse og drift af institutioner, der påtager sig afprøvning af erhvervshæmmedes arbejdsevne, foretager optræning af erhvervshæmmedes arbejdsevne i forbindelse med sygebehandling, foretager arbejdsmæssig optræning eller omskoling af erhvervshæmmede, eller som gennemfører faglig uddannelse af erhvervshæmmede.

Det er en forudsætning for ydelse af den omhandlede støtte, at vedkommende institution

godkendes af socialministeriet. De nødvendige bevillinger til støtte til oprettelse og drift af revalideringsinstitutioner foreligger i form af rammebevillinger, der administreres af socialministeriet.

Revalideringskontoret har som led i sin foran ad 1 omhandlede virksomhed udarbejdet og arbejder fortsat med en række vejledende regler for institutionernes drift m. v.

Initiativet til oprettelse af institutioner af den nævnte karakter kommer gennemgående fra lokale kredse (amtsrevalideringsudvalg, kommuner, sygehuse, foreninger o. lign.).

Når initiativtagerne har udarbejdet projekt og ansøgning om godkendelse, indsendes sagen enten til vedkommende revalideringscenter eller til vedkommende amtsrevalideringsudvalg, der begge skal behandle sagen. Den endelige behandling i de nævnte organer vil ofte være af mere formel karakter, idet de nævnte organer i meget vidt omfang yder bistand ved planernes udarbejdelse og herunder på et meget tidligt tidspunkt har mulighed for at gøre deres synspunkter gældende.

Revalideringscentrets og amtsrevalideringsudvalgets behandling af sagen tager dels sigte på at påse, at socialministeriets almindelige betingelser for revalideringsinstitutioner er opfyldt, og dels på at sikre, at vedkommende revalideringsinstitution passer ind i det allerede eksisterende eller planlagte lokale revalideringsarbejde.

Sagen sendes herefter af centret og amtsrevalideringsudvalget til socialministeriet, der forhandler med samordningsudvalget vedrørende revalidering med henblik på en vurdering ud fra mere landsomfattende og almene revalideringspolitiske synspunkter. Hvis den konkrete sag giver anledning dertil, indhentes ligeledes erklæring fra sundhedsstyrelsen, boligministeriet eller andre centrale myndigheder.

På det således tilvejebragte grundlag afgør socialministeriet herefter, om vedkommende institution kan godkendes i henhold til revalideringslovens § 5. I forbindelse med institutionens godkendelse godkender socialministeriet de opgaver, institutionen skal varetage – herunder produktionsopgaver – og hvilket tilskud der kan ydes til virksomhedens drift. Ministeriet godkender ligeledes institutionens vedtægter og de ydelser, der af vedkommende institution udbetales til revaliderernes forsørgelse, idet ministeriet i denne forbindelse påser, at ydelserne fastsættes under fornøden hensyntagen til andre

sociale ydelser, som revaliderenderne er berettigede til. Ministeriet godkender endvidere budgetter for de enkelte institutioner og anviser tilskud til institutionernes drift.

Såfremt der i den konkrete sag er ansøgt om støtte til dækning af etableringsudgifter, tager ministeriet stilling til, om støtten bør ydes og i bekræftende fald med hvilken procent, og om det skal være i form af tilskud eller lån, idet man i sidstnævnte tilfælde fastsætter de nærmere lånevilkår.

Den daglige drift af institutionerne inden for de godkendte rammer varetages af institutionernes ansvarlige bestyrelser, der som hovedregel bl. a. selv ansætter og afskediger det nødvendige personale. Det revalideringsmæssige tilsyn med institutionerne varetages på socialministeriets vegne af revalideringscentrene, medens det regnskabsmæssige tilsyn varetages af revalideringskontoret med bistand af økonomikontoret.

b. Særligt vedrørende arbejdsklinikker.

For så vidt angår de institutioner, der i forbindelse med sygebehandling foretager optræning af erhvervshæmmede, de såkaldte arbejdsklinikker, bemærkes, at disse institutioners virksomhed ligger tæt op ad sygehusbehandling, og planlægning af landets udbygning med arbejdsklinikker forudsætter et nøje samarbejde med sundhedsstyrelsen, indenrigsministeriet og lægeforeningen.

c. Særligt vedrørende institutioner for arbejdsmæssig optræning eller skoling af erhvervshæmmede.

Institutioner af den nævnte karakter fandtes i et vist omfang allerede inden revalideringslovens ikrafttræden, men var henført under forskellige tilskudsordninger. Alle de nævnte institutioner skal nu henføres under revalideringsloven, og socialministeriet skal bl. a. i denne forbindelse i henhold til arbejdsministeriets cirkulæreskrivelse af 24. februar 1961 senest pr. 1. april 1963 overtage de optræningsforanstaltninger for erhvervshæmmede, der har været godkendt af arbejdsministeriet i henhold til beskæftigelsesloven.

Ad I. A. 4. Støtte til etablering og drift af beskyttede virksomheder.

Ved en beskyttet virksomhed forstås en virksomhed, der er specielt indrettet til beskæftigelse af invaliderede, som på grund af deres handi-

cap ikke er i stand til at få beskæftigelse i det almindelige erhvervsliv.

I henhold til revalideringslovens § 10 kan der af socialministeriet ydes støtte til oprettelse og drift af sådanne virksomheder samt til gennemførelse af hjemmearbejde for invaliderede. Ansøgninger om støtte til de nævnte foranstaltninger behandles – ligesom de foran under 3 omhandlede sager – af ministeriet på grundlag af indstilling fra amtsrevalideringsudvalgene og revalideringscentrene og efter forhandling med samordningsudvalgene. Medens der for så vidt angår de foran under 3 omhandlede sager er fastsat visse generelle retningslinier for ydelse af støtte til de enkelte revalideringsinstitutioner, har det hidtil været nødvendigt at afgøre spørgsmålet om støtte til beskyttede virksomheder efter en rent konkret vurdering af de faktiske forhold i de enkelte tilfælde. Vanskelighederne ved at fastsætte en tilskudsordning for de beskyttede virksomheder hænger bl. a. sammen med fastsættelse af lønvilkårene for de beskæftigede under hensyn til adkomst til andre sociale ydelser, herunder spørgsmålet om eventuelt i et vist omfang at lade beskæftigelse i beskyttet virksomhed træde i stedet for invalidepension. En endelig fastsættelse af generelle retningslinier på dette felt forudsætter dels et yderligere erfaringsmateriale fra konkrete virksomheder, og dels et meget nøje samarbejde på det centrale plan vedrørende hele invalidepensionsspørgsmålet.

Ad I. A. 5. Fastlæggelse af retningslinier for ydelse af hjælpemidler til invaliderede samt for ydelse af hjælp til særlig sygebehandling.

Ifølge revalideringslovens § 3, stk. 3, kan socialministeriet fastsætte nærmere regler for ydelse af hjælp til anskaffelse og vedligeholdelse af større bandager, proteser, sygevoгне, høreapparater og andre hjælpemidler til invaliderede. Sådanne retningslinier er fastsat ved socialministeriets cirkulære af 12. oktober 1960 om fremgangsmåden ved ydelse af hjælp til de i lov om revalidering § 3 nævnte hjælpemidler. Herefter træffes afgørelserne som hovedregel af kommunernes sociale udvalg. Høreapparater ydes af hørecentralerne, der iøvrigt administreres af særforsoꝛgskontoret. Visse grupper af sager skal dog indsendes til afgørelse i invalideforsikringsretten, der tillige er ankeinstans i forhold til de af de sociale udvalg og hørecentralerne truffne afgørelser. Principielle spørgsmål,

herunder om henførelse af nye arter af hjælpemidler under loven, forelægges socialministeriet til afgørelse.

Ifølge revalideringslovens § 4, stk. 2, kan socialministeriet fastsætte nærmere regler for hjælp til særlig sygebehandling, der ydes i tilfælde, hvor en behandling er af revalideringsmæssig betydning, og hvor udgiften ikke kan afholdes gennem sygeforsikringen, ulykkesforsikringen eller særforsoꝛgen. Regler er fastsat ved afsnit IV i cirkulære af 12. oktober 1960 om revalideringsloven. Herefter bevilges hjælpen i langt de fleste tilfælde af den behandlingsinstitution, hvor patienten optages, og ellers af invalideforsikringsretten, der tillige er ankeinstans for de lokalt truffne afgørelser. Principielle spørgsmål henhører under socialministeriet.

Ad I. A. 6. Uddannelse.

I henhold til revalideringslovens § 11 er socialministeren bemyndiget til efter forhandling med samordningsudvalget vedrørende revalidering at iværksætte uddannelse (kursus og lign.) af personale ved revalideringsinstitutioner og af andre personer, der deltager i revalideringsarbejde.

Socialministeriet har således ansvaret for de uddannelsesprogrammer, der iværksættes.

Forslag til tilrettelæggelse af uddannelse for revalideringskonsulenter og for lægelige rådgivere ved revalideringscentre udarbejdes i et under arbejdsdirektoratet nedsat kursusudvalg med repræsentanter for direktoratet, invalideforsikringsretten, centrene ledere og de medarbejdergrupper, for hvilke uddannelsen iværksættes. Udvalget bistås af socialministeriets konsulent i revalideringsspøꝛsmål. De fremsatte forslag fremmes efter nærmere gennemgang i revalideringskontoret til behandling i samordningsudvalget vedrørende revalidering, hvorefter den endelige behandling sker i kontoret. Udgifterne afholdes af en rådighedssum, der søges som rammebevilling.

Den praktiske gennemførelse af kurserne er henlagt til arbejdsdirektoratet.

I forbindelse med oprettelsen af revalideringscentre har revalideringskontoret selv ved sin konsulent i revalideringsspøꝛsmål iværksat og gennemført en uddannelse af centrene ledere og souschefer.

En ikke ubetydelig kursusvirksomhed er henlagt til revalideringscentrene, der iværksætter studiekredse m. v. for medarbejderne.

Ad I. B. Vanføreforsorg.

Ad I. B. 1. Planlægning og koordinering.

Med hensyn til særforsorgsområdet iøvrigt skal man henvise til den redegørelse, der vil blive udarbejdet af særforsorgskontoret. Endvidere skal man om det nære samarbejde, som må være mellem revalideringen og særforsorgen, specielt vanføreforsorgen, henvise til beskrivelsen ovenfor side 61 øverst, hvor det nærmere er begrundet, hvorfor revalideringskontoret med referat over for særforsorgsdirektøren administrerer denne særforsorgsgren.

Her skal blot bemærkes, at særforsorgen for vanføre ligesom den øvrige særforsorg efter lov om offentlig forsorg er en statsopgave. Opgaven varetages på statens vegne af statsanerkendte institutioner, i første række Samfundet og Hjemmet for Vanføre, der ledes af en bestyrelse med en administrationschef som daglig leder. Også andre institutioner er imidlertid godkendt til varetagelse af opgaver inden for vanføreforsorgen, og revalideringskontoret har opgaver med hensyn til koordinering af arbejdet. For kontoret forelægges principielle spørgsmål vedrørende vanføreforsorgen. Denne forsgsgrens organisatoriske opbygning og nærmere indhold har ikke, således som det har været tilfældet med de øvrige forsgsgrene, siden forsgsloven været undergivet en egentlig kommissionsbehandling, men til bistand for socialministeriet er i 1961 nedsat et vanførenævn. Dette nævn består af særforsorgsdirektøren som formand og iøvrigt af repræsentan-

ter bl. a. for særforsorgens institutioner for vanføre, forældrene for vanføre børn og vanføreforeningerne, ligesom den lægelige og pædagogiske sagkundskab er repræsenteret. Nævnets opgave er i øvrigt at være rådgivende for ministeriet i spørgsmål af principiel karakter inden for vanføreforsorgen, ligesom nævnet skal følge udviklingen inden for området og over for socialministeren fremsætte forslag til foranstaltninger, som udviklingen gør påkrævet.

Ad I. B. 2. Ortopædiske hospitaler og sengeafdelinger.

Samfundet og Hjemmet for Vanføre varetager driften af de to ortopædiske hospitaler i henholdsvis København og Århus samt ortopædiske sengeafdelinger ved en række større provinssygehuse.

De principielle administrative og økonomiske spørgsmål i forbindelse hermed, herunder godkendelse af budgetter, personaleplan m. v., behandles i revalideringskontoret.

Ad I. B. 3. Andre behandlings- og uddannelsesinstitutioner.

Samfundet og Hjemmet for Vanføre driver herudover som særforsorg en række andre behandlings- og uddannelsesinstitutioner både for børn og voksne, herunder en kostskole og en håndværksskole for stærkt vanføre.

Beslægtede opgaver varetages af en række andre organisationer m. v.

Revalideringskontoret har her tilsvarende opgaver som anført ovenfor under 2.

ad XI.

Økonomiinspektørens afdeling.

I. Sagsområde.

Forsorgslovens § 10 og §§ 70–75 samt lov nr. 192 af 5. juni 1959 om forsorgen for åndssvage, lov nr. 117 af 11. maj 1956 om foranstaltninger vedrørende blinde og stærkt svagsynede og lov nr. 21 af 27. januar 1950 om foranstaltninger vedrørende døve og tunghøre. Endvidere henvises til lov nr. 170 af 29. april 1960 om revalidering. Den væsentligste del af økonomikontorets område er henlagt til direktøren for den sociale særforsorg. Sagsområderne kan opdeles i følgende hovedgrupper:

1. Særforsorgsinstitutionernes økonomiske forhold.
2. Revalideringsinstitutionernes økonomiske forhold.

3. Mødrehjælpsinstitutionernes regnskabs- og bevillingsforhold.
4. Fribefordring til fremme af humane formål.
5. Indkøb m. v. til ministeriets kontorhold.

II. Størrelse.

Kontorets chef:
økonomiinspektør (cand. polit.).

Kontorets personale:
1 bogholder (fuldmægtig).
1 kontorfuldmægtig.
1 overassistent.
8 assistenter.
1 sekretær (cand. polit.,
deltidsbeskæftiget).

III. Institutioner.

- A. Særforsorgsinstitutioner:
1. Institutioner for sindssyge (se særforsorgskontorets redegørelse).
  2. Institutioner for åndssvage (128 institutioner, samlet under »statens åndssvageforsorg«).
  3. Institutioner for epileptikere (2 hovedinstitutioner, 6 plejecentraler, alle private).
  4. Institutioner for vanføre (10 private institutioner + yderligere 14 underinstitutioner, alle private).
  5. Institutioner for talelidende (2 statsinstitutioner + 3 private institutioner).
  6. Institutioner for blinde (3 statsinstitutioner + 8 private institutioner).
  7. Institutioner for døve (6 statsinstitutioner + 4 private institutioner).
  8. Institutioner for tunghøre (5 statsinstitutioner).
- B. Revalideringsinstitutioner (ca. 60 institutioner)
- C. Mødrehjælpen (9 institutioner).
- D. Fribefordring.
- a. Særforsorgsområdet (21 institutioner, foreninger m. v.).
  - b. Arbejdsministeriet (statens arbejdsmandskursus).
  - c. Andre områder (16 institutioner, foreninger m. v.).
- E. Diverse:
- Tidsskrifter.
- Centralkontoret for hjemløse mænd.
- Danmarks sociale højskole.

IV. Beskrivelse.

Økonomikontorets hovedopgave er det driftsøkonomiske og regnskabsmæssige tilsyn med alle under særforsorgen hørende institutioner m. v. samt revalideringsinstitutionerne, jfr. lov nr. 170 af 29. april 1960. Arbejdsopgaverne kan inddeles i følgende hovedgrupper:

1. Indkaldelse af budgetforslag:

Kontoret udfærdiger standardskemaer til institutionerne til brug ved indsendelse af forslag til finans- og tillægsbevillingslove. Der foretages en gennemgang af de indkomne budgetforslag, hvorefter de går videre til særforsorgs-

kontoret til videre behandling. Der udsendes meldeskrivelser til institutionerne om de givne bevillinger.

2. Anvisninger af tilskud:

Der foretages anvisninger i forhold til de givne bevillinger til samtlige institutioner, foreninger og selskaber m. v. Ved finansårenes afslutning føres kontrol med de anviste tilskud i forhold til de givne bevillinger.

3. Regnskab og revision:

Økonomikontoret foretager kritisk revision af samtlige institutioners regnskaber (bortset fra egentlige statsinstitutioner, hvis regnskaber og bilag bliver revideret af 3. revisionsdepartement), dels ved besøg på institutionerne, dels ved gennemgang af det af de pågældende institutioner hertil indsendte regnskabsmateriale. For enkelte mindre institutioner foretages revisionen i fuldt omfang, d. v. s. bogføringsmæssig, talmæssig samt kritisk revision. For så vidt angår de egentlige statsinstitutioner har 3. revisionsdepartement det fulde ansvar for revisionen, og man bestræber sig for at undgå dobbeltrevision, men økonomikontoret må dog i et vist omfang have indseende også med disse institutioners regnskabsførelse og forbrug. Iøvrigt er den overvejende del af særforsorgsinstitutionerne »private«, der enten modtager fuld underskudsdekning eller tilskud til driften.

Revisionen af institutionernes regnskaber foretages kvartalsvis, halvårsvis eller een gang årligt, alt efter regnskabets størrelse og omfang. Økonomikontorets kritiske bemærkninger forelægges, i det omfang kritikken er af principiel karakter, særforsorgskontoret til afgørelse, inden de respektive institutioner får bemærkningerne tilsendt til besvarelse eller til efterretning.

Fra særforsorgskontoret modtages en række sager af særlige bevillingsspørgsmål til behandling ud fra regnskabsmæssige og driftsøkonomiske betragtninger. Endvidere ydes der institutionerne regnskabskyndig og anden driftsøkonomisk bistand ved budgetlægning, regnskabsføring m. v.

4. Statistik:

Der foretages statistisk bearbejdelse af regnskabsmateriale til brug ved beregning af udgifterne pr. dag eller pr. år inden for de enkelte særforsorgsgrene. Endvidere udarbejdes belægningsopgørelser på grundlag af de af institu-

tionerne givne indberetninger, ligesom der udfærdiges månedlige prisoversigter samt årlige kostoppgørelser o. l.

5. Revalidering:

Som anført i revalideringskontorets redegørelse er det økonomikontorets opgave at deltage i behandlingen af revalideringskontorets sager for så vidt angår budget-, regnskabs- og revisionsspørgsmål, ligesom anvisning af driftstilskud og lån er henlagt til økonomikontoret. Kontorets arbejde på disse områder har foruden anvisningerne hidtil navnlig omfattet gennemgang af etablerings- og driftsbudgetter, konsultativ virksomhed overfor institutionerne samt deltagelse i revalideringskontorets behandling af sager af regnskabsmæssig og driftsøkonomisk karakter. Hertil kommer fremover den kritiske revision af revalideringsinstitutionernes regnskaber (p. t. ca. 60).

6. Regnskabsmæssig bistand til ministeriets øvrige kontorer:

Fra de øvrige af socialministeriets kontorer modtages sager af regnskabsmæssig og driftsøkonomisk art til behandling. Det kan her bemærkes, at økonomikontoret deltager i det regnskabsmæssige og driftsøkonomiske arbejde med

mødrehjælpsinstitutionernes regnskaber (sorterer i øvrigt under 5. kontor).

7. Byggeregnskaber:

Økonomikontoret deltager i diverse undersøgelser i forbindelse med projektering og montering af nye institutioner. For en række bygge- rier føres selve byggeregnskabet, herunder anvisning af penge til håndværkere, arkitekter, ingeniører m. fl. Endvidere føres kontrol med entrepriser og arkitektregnskaber o. l.

8. Indkøb:

Alle indkøb af kontorartikler og kontor- maskiner til arbejds- og socialministeriet samt enkelte institutioner herunder foretages af eller gennem økonomikontoret. Samtlige fakturaer og priser kontrolleres, hvorefter anvisning finder sted. Der ydes bistand og rådgivning til ministeriets øvrige kontorer i forbindelse med indkøb af maskiner til kontorbrug, ligesom der udarbejdes forslag til rationalisering af f. eks. journaliseringssystemer og anden arbejdstilrettelægning af kontorarbejde. Endvidere medvirker økonomikontoret ved indhentning af tilbud og indkøb af diverse møbler, inventar, maskiner m. m. m. til særforsorgsinstitutioner, ligesom der udarbejdes monteringsforslag ved såvel nybyggeri som ved ombygning af institutionerne.

ad XII. Bogholderiet.

Ministeriets bogholderi er fælles for arbejdsministeriet, indenrigsministeriet og boligministeriet i den forstand, at socialministeriet i henhold til en nyordning i 1950 har påtaget sig at føre bogholderiet for de nævnte ministerier. Det i bogholderiet værende personale er således alle ansat i og aflønnet af socialministeriet.

Personalet udgøres af:

- 1 hovedbogholder i 23. lønningsklasse.
- 1 fg. overassistent.
- 1 assistent.
- 3 fg. assistenter.

1 kontorassistent.

1 fg. kontorassistent.

Udover egentlige bogholderimæssige opgaver udarbejder bogholderiet lønopgivelser til skattevæsen for alle 4 ministerier, foretager beregning af socialministeriets regulativ-lønnede personales lønninger og anviser tilskud til socialministeriets institutioner. Endelig foretager bogholderiet kritisk og talmæssig gennemgang af socialministeriets forslag til bevillingsloven samt korrekturlæsning i forbindelse hermed.

ad XIII. Biblioteket.

Arbejds- og socialministeriernes bibliotek, der henhører under socialministeriets sekretariat, indtager, både hvad størrelse og benyttelse angår, en særstilling blandt de ministerielle biblio-

teker, idet dette bibliotek foruden sin funktion som arbejdsinstrument for disse ministerier til lige inden for sit fagområde (socialpolitik og arbejdsforhold) fungerer som hovedbibliotek

inden for det offentlige biblioteksvæsen i Danmark, medens de øvrige ministerielle biblioteker (bortset fra udenrigsministeriets bibliotek) helt eller overvejende virker som interne håndbiblioteker for de pågældende ministerier. Hertil kommer, at der under dette bibliotek er ved at blive oprettet en særlig afdeling for administrativ litteratur til brug for hele centraladministrationen.

Til belysning af bibliotekets omfang og vækst kan følgende tal anføres:

Bibliotekets bogbestand, som i 1958 udgjorde 46.700 bind, var i april 1961 steget til 54.000 bind. Antallet af løbende periodica, som i 1958 var 495, er nu vokset til ca. 540. Af denne samling udlåntes i 1957/58 ca. 3.800 bind,

medens udlånet i 1960/61 er steget til 4.300 bind, hvortil kommer et årligt antal af ca. 800 bind fremtagne til bibliotekets læsesal.

Bibliotekets daglige ledelse forestås af en egentlig biblioteksuddannet bibliotekar. Denne stilling er normeret i 15. lønningsklasse, men som følge af bibliotekets størrelse er stillingen på ministeriets forslag til normeringslov for 1962/63 søgt omnormeret til 18. lønningsklasse. Som bistand for bibliotekaren er der som heltidsbeskæftigede ansat 1 fg. assistent og 2 fg. kontorassistenter. Som deltidbeskæftigede er der ansat 1 bibliotekar og 1 student. Endelig føres der af en overbibliotekar ved Det kgl. Bibliotek tilsyn med driften af biblioteket.

